

Àṅwà'ànè a mbo BaHEBER

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

Kaa bi sî ṅû yïi mə à le ṅwà'ànə aṅwà'ànə BaHeber aa zî. Lâ a laa mə ṅgàṅ à le ṅwà'ànə aa a mbo biKrisèn bii mə bi le mbə baHeber ntswe a idigə idigə aà. A le ṅwà'ànə aa a ndi'itə waa yïi mə bi le si yə nî ṅgi'i aà (13.22; 10.3-11.39) mə tâ bo tsuu abiintii yaa lõ mmà'atə i tuu Nwĩ (4.11; 6.1-8; 10.23,29,35). A le ṅki loo a nsa'a abèe annũ àbiiintii biKrisèn mə ṅgàṅənnù Nwĩ baYuda le si to ni bimánjĩ bí ghà'atə aà. Nlɔɔ nî ṅghirê bè zi mə ntoo yï nsiḡinè ma yú à nî ànnù nîṅkoṅè.

A nî àkàà yi mbii ya mə Nwĩ à le ntsyá a njĩm Moses ṅwarə bo bi bə bi aa, à le nswon mə tâ bi ka nlogə nî ṅnàà ṅwa mmà'à nii ghu tá tâ yú ka nli'inə nî ibi waa. Nàà ya yïi mə bi le nzwitə aa, i kwo aa a atu ṅù wa yïi mə à le ṅghirə ibi aa, bi tigè nsi'itə ibi ṅù wa nlò'òsə. Ngǎṅmà'a Nwĩ i le si mfà'à nî ifà'à ma ghú aa a mbo Nwĩ bo bə bi. Ma ghú ifà'à bi naṅsə ṅwà'ànə mfigitə aa a nî aṅwà'ànə Leviticus, a mum Mìkàà yï Nlwen. Nwĩ a swonə ni mə tâ bê bi bi laa maṅsə tsə mə yu ki nlaa maṅsə mbə aà (Lev. 11.44,45; 19.2; 20.7). Aṅwà'ànə baHeber a kwatə nî ndi'ì ma yú nswonə ni mə Yesu yïi mə, tsĩtsòṅ, à ni yu yïi mə à tigə Ngǎṅmà'a Nwĩ yĩ'inə yï ṅwè aa, à zĩ mē nyweensə yi'inè, ntsya a njĩm abiintii; a ku'uně

mə tâ bî'inə ki nlaa maŋsə “nlon mə nù yîi mə àkòrè nizî yi a sî laa mən̄sə aa kaa à ka yî wa'ă Mmà'àmbi yô” (12.14).

Ma mùu ajàn ɔ̀wà'ànè baHeber a ghaà aa nlon annũ ngha'asə Nwî a mbîi m̀bɔŋ tâ Yesu Kristo à zi bo ajàn mə a le ntigə ntswe nloginə a noò wa mə Yesu à le nzi nî àkàà yî fii ya aà. A nî innù tsim, Kristo à tsyatə bə̀ b̀tsim. A ni Mu Nwî yîi mə à lwî'i n̄n̄koŋə aà, mə à le nyəgə ayu'unə a n̄j̄m n̄gi'i aà, n̄tsyatə Moses, bo b̀i n̄gãntoo Nwî tsim a múm Nlwèn Mìkàà, n̄ki n̄tsyatə baangel. Nwi à le ntsərə mə Kristo à ni N̄gàn̄mà'a Nwî yî n̄wè yîi à lwî'i n̄n̄koŋ, n̄tsyatə n̄gãntoo Nwî ji Nlwèn Mìkàà. A n̄j̄m Kristo Nwî a yweensə nù yîi mə à b̄ii Yesu aa n̄gaà mò'ɔ, mfi'isə yi a mum ibi, ni a mum n̄bɔ'ɔ bo b̀i a n̄tsũ n̄wô. Ifà'à yîi mə n̄gãntoo Nwî i le si fà'à aa i le si d̄i'ì aa yîi mə Kristo, tsɔ́ N̄gàn̄mà'a Nwî yî n̄wè, à ka yî kuu ghu aà. A le nzi nî àkàà yî fii, yîi mə bi warə nî àləə n̄u yi, a tsyatə a yi mb̄ii ya mə Moses à le nzi ni yu aà. N̄tigə n̄kuu a múm Adìgè yî Nlàà Maŋsə nî àləə yi, n̄si'itə ibi b̄ə ghu n̄gaà mò'ô.

Aɔ̀wà'ànè ma yú à ghaà ànnù ajàn mə Kristo à ki mbə̀ n̄m̄is̄ɔŋ aa n̄tsyatə ɔ̀wà'ànè j̄i m̄ɔ'ò (2.9,10, 14-18; 4.15; 5.7-9; 12.3; 13.1). Ka mə Kristo à le mbə̀ Nwî, n̄tswe ni m̄arə yi n̄tsim aa (1.3,8) à le n̄ki mbə̀ n̄m̄is̄ɔŋ n̄tigə mbə̀ tsɔ́ b̄ɔ b̄i maà bi t̄a n̄aŋsə zi a n̄kwetə waa (2.14-18).

N̄gàn̄ n̄wà'ànə ɔ̀wà'ànè ma yú à swonə ni mə bə̀ b̄ii bi yòntə ni a mb̄ɛ Nwî a ngha'asə yu aa tâ b̀i tswe nî àb̄iint̄i, n̄lon mə “àb̄iint̄i a bə̀

tuu bə boŋ kaa mbə ɲù tsù a wa'à ghìrè tâ Nwĩ à doritə” (11.6). Ka mə bə bii mə bi bii Nwĩ bi yə ɲgĩ'i aa, a logè noò ɲghaa nlonə bə bii mə bi lɛ niŋ mĩntii myaa a nu Nwĩ aà (11.1-40), ɲtigə ndi'itə nĩ bə bi Nwĩ mə bi ka nyonə Kristo, ɲtɛ'ɛ mi'i myaa ghu nu, ɲtaŋtii, ɲtsuu lɔ kaa (12.1-3) tã yĩ tswe nĩ ɲkà'a ya yii mə Nwĩ à kà'a nlon ɲgaa yàà aà (10.35,36; 6.10).

Bi yatə àŋwà'ànə yũ aa laà:

1. Kristo à ni yu yii mə à dɛ'i Nwĩ maŋsə aà 1.1-3
2. Kristo à tsyatə baangel 1.4—2.18
3. Kristo à tsyatə Moses bo Joshua 3.1—4.13
4. Kristo à tsyatə ɲgǎŋmà'a Nwi tsim 4.14—7.28
5. Akàà ya yii Kristo à zi ni yu aa, a tsyatə yi mbii yã 8.1—9.28
6. Amà'anwĩ Kristo a tsyatə à yi ɲgǎŋmà'a Nwĩ ji mbii 10.1-11
7. Abiintii a tsyatə innu tsim 11.1—12.25
8. Adi'itə bo bi innũ nlwĩ'isə 13.1-25

Ajàŋ mə Nwĩ a ghàà a mbo bi'inə ɲtsya a jĩm Mú yĩ aà

¹ A lɛ mbə a mbii Nwĩ a ghaà ni a mbo bità bi bĩtaà bi'inə a ɲgaa jĩ ghà'àtə bo bi ni bĩmǎnjĩ bí ghà'àtə ɲtsya aa a ɲjĩm ɲgǎŋtoò ji;

² Lã fàa ɲgù'ù a nlwĩ'isə Nwĩ à ghàà mē a mbo bi'inə ɲtsyà aa a ɲjĩm Mú yĩ. A lɛ nnaŋsə ɲgòn ɲjoò tsim faa mbi ɲtsyà aa a jĩm Mú yĩ ma ghú yii mə à lɛ ɲtsò'ò nləə nĩ ɲjĩndã yĩ mə tâ à tswe a atú ɲjoò ji tsimè.

³ Mû yî ma ghû a dì'ì nigha'a ni Nwî a ajàn yîi mə a ηwèènə aa, ηkii ndi'i aa tsi'î mārè Nwî. A ki mbə yu yîi mə a ləə mbi yŭ ntsim tsi'î ni nìghàà ni nîi mə ni tswe nì mîdà'à aà. Nòò yîi mə à le nzî nî ànnŭ nsî'î ìbi bê bi tsimè aa, à le ntigə ntswe a mbèè nìkwεε Nwî yîi mə à tswe nî àdà'a tsim aa nî mà'à a ndəηə.

Add'à yîi mə Mu Nwî à tswe ni yu aà

⁴ Nwî à le ηghirə mə tâ àdà'a Mû yî tâ à tsyatə yî baangəl tsi'i ajàn yî ìkùm wa mə à le mfa a mbo Mû yî i le ηkɔ'ɔnə ntsyatə myaa aà.

⁵ Kaa Nwî le ηwa'a a noò tsù a mbo angel yî tsù swonə mə,

“O ni Mû ghà,
sii, mè ni Taà ghò.”

Kaa Nwî à le ηwa'à kî nswonə a mbo angel yî tsù mə,

“Mè ka bə Taà yî
ta à ki mbə Mû ghà.”

⁶ Nòò yîi mə Nwî à le ntswe nî n̄toò mû yî yî n̄tsyambŭi ma ghû fàa mbi aa, à le mbù n̄swonə mə,

“Baangel b̄itsim tâ bì ka mmii n̄i.”

⁷ A le mbù n̄swonə nlon baangel bi mə,

“Bo bya mə bo fà'a a mbo yu Nwî aa, bo bə aa
tsi'î tsò f̄f̄èrè,
ηki ηghirə mə ηgǎŋfà'a ji ma jû tâ ì bə tsi'î tsò
n̄lwǎ mɔ'ɔ.”

⁸ Nghεε nî mbŭi m̄baŋnə nswonə a mbo mû yî mə,
“Oò Nwî Tâ ànnù nif̄o yo tâ à lwi'i tsi'î n̄ηkəŋè!

O sa'a bê bo aa ni mânji yï mæ à tsinæ aà.

⁹ O kònɔ ànnù yï mæ a tsinæ aa, mbaa annù yï
mæ a sî tsinè aà.

A ni ñji'ï ànnù yï Nwĩngòŋ, tsi'ï Nwĩngòŋ ghò, à
tsò'ò mê gho,

ɲɛntə a ndəŋ, mfa nidorə a mbo wò ntsyatə
ɲgǎŋakòrê jô aà.”

¹⁰ A le ŋki nswon mæ,

“Tsi'ï wò, Mmà'àmbi, ò le nlògìnə a mbïï, ñnaŋsə
njoò tsim a atu nsyɛ,

nlògə aa tsi'ï mbô mo nnaŋsə aburə ghu.

¹¹ Njoo mà jû tsim i ka yï bwe, lâ wò wòmboŋ ò
ka yï lwï'ï nĩŋkoŋè; ñjoo mà jû

tsi'ï tsim i ka yï lwën sà'akè tsi'ï tsò itsè'è

¹² O ka yï kərə njoo mà jû tsi'ï tsò akutè

tâ bì kwensə tsi'ï tsò àtsè'è.

La wòmboŋ kaa ò si kwensə,

ŋki nlwi'i nĩŋkoŋè, kaa ilòò jo i wa'à mè.”

¹³ Nwï à lèè ñswon aa a mbo ghuu angel mæ,

“Tswe fàa a mbèè àbo mè yï mà'à,

nywe'e a noò yï mæ mè ka nòŋsə ɲgàŋkîbàà jô
a nsyɛ

tâ ò tetə mikòrê mo ghu aa ε?”

¹⁴ Baangel baŋnə ntigə mbə aa bì wò aa ε? Tigə

bo bə aa izwï jii mæ i fà'à a mbo Nwï; Nwï a toò
nè waa bo gheè ñkwetə nî bê bii mæ bo tswe nè

ñji ilòŋ aa ε?

2

Ntoò yï ñwè ñlon annü nyweenə

¹ Tsǒ mə a bə ma mùu ajàŋ aa, bǐ'inè nanşə nte'ε atú yi'inè a nǐ ànnù ya mə bǐ'inè le nyu'u aa, mə tâ bǐ'inè tsee lǒ mà'atè i tigə ki tsiŋə ghèè ni mânjǐ yǐ dànə.

² Mbə a bə mə ntoo ya mə baangel le nǐ ɲke'εnə aa, i le ntɪnsə, mbə ajàŋ yǐi mə, ɲù ntsɪm yǐi mə kaa à le ɲwa'à nǐ ànnù yǐi mə ntoo ya i le si swon aa ghìrè, kè ntii nǐ àtu aa, bi le niŋ njo yǐi mə i kù'ùnə aa ghu nu,

³ bəə boŋ mbə bǐ'inè kwán aa mə akə mə mbə bi'inə me'e ntoò ɲywèensə bè yǐ ɲwè ma yú aa ε? A ntoo mà yú aa a le mfòò nswon tsi'ǐ Mmà'àmbi, bè bǐi mə bi le nyu'u ghu mbo aa, bi kii ntiŋə ndiintə a mbo bǐ'inè mə nǐ ànnù.

⁴ Nwǐ à le ɲkii ndiintə nǐ ntoo màyú yǐi ɲгаа nǐ ilènsə, nǐ innùtsyámbo, bo bi innù jǐ yéyerə tsi'i ibəŋ bəŋ, a bò'ɔ ni mǐtəŋnè mi Azwǐ Nwǐ, mǐi mə Nwǐ yumbəŋ à le si yàtè tsi'ǐ ajàŋ yǐi mə yu kəŋ aà.

⁵ Kaa Nwǐ à le ɲwa'ǎ mbi, ya yǐi mə bǐ'inə swonə ni mə i ka yǐ zǐ aa, a mbo baanŋəl fa mə tâ bǐ ka nsa'a.

⁶ Nlon mə a tswe a adigə yǐ mɔ'ɔ a múm àŋwà'ànə Nwǐ mə,

“Nù à bè aa àkè mə mbə ò ká ɲwa'atə nǐ ànnù yi,

kè tsi'ǐ mu ɲù mə o lèntè nǐ ànnù yi aa ε?

⁷ A ni mú atii noò ò le ɲghìrè yi a sigìtè ntsyatə baanŋəl,

la ò ɲentə yi, mfa nigha'a nǐ wè bo bi ìkùm nibo'ɔ ghu mbo tsǒ mǐfò

⁸ m̄fa jòò tsìm i n̄oŋ ghu n̄ji'i m̄ikòrè m̄ə tâ à ka mbu'utə.”

Tsǒ m̄ə à l̄e m̄fa n̄jòò tsìm ghu m̄bo m̄ə à ka mbu'utə aa, kaa àyoò tsu a l̄e wa'à ghu tswê m̄ə kaa à l̄e ŋwa'à n̄i ñkǎ nsa'a tswê. La tsǒ m̄ə a b̄ə tsìtsòŋ aa, b̄i'inè yə m̄ə kaa à burə t̄i n̄jòò tsìm ka nsa'a.

⁹ La b̄i'inè yə Yesu ȳi m̄ə Nwĩ à l̄e ŋghìrè a ni m̄u àtiì noò a sigitè n̄tsya baangel, ñyə ŋgi'i ŋkwo a atu b̄ə b̄ìtsim a n̄j̄im ìbòŋ Nwĩ aa, Nwĩ a tigè ñŋentə yì, m̄fa ñìgha'a bo b̄i ìkùm n̄ibò'ò ghu m̄bo tsǒ m̄fò, n̄lòŋ ŋgi'i ya ȳi m̄ə à l̄e nyə aà.

¹⁰ Nlòŋ m̄ə a l̄e ŋkù'ùnè m̄ə tâ Nwĩ ȳi m̄ə à l̄e nan̄sə n̄jòò tsìm, i k̄i n̄tswe aa ghu m̄bo aa, tâ à ghìrə Kristo, yu wa ȳi m̄ə b̄ə tsyà ghu n̄j̄im m̄bòŋ yweenə aa, tâ à bòŋ m̄an̄sè n̄tsya n̄j̄im ŋgi'i ȳi m̄ə à l̄e yə a ŋghìrə m̄ə tâ b̄ò b̄i ghà'àtè b̄i tswè ni ñìgha'a aà.

¹¹ Yesu ma wa m̄ə a ghìrə ni m̄ə tâ b̄ə laa man̄sə aa, yu bo b̄i b̄ə bya b̄i m̄ə a ghìrə bi laa aa, bo f̄e'è aa a ŋgwè'è ȳi m̄fùùrè. A n̄i ñji'ĩ ànnù ȳi m̄ə kaa à si atu òrè a n̄twon̄ə waa ni b̄ò bi maà bi aà.

¹² N̄tigə n̄swon̄ ni a m̄bo Nwĩ,
“Mè ka ki swon̄ə n̄i ànnù yo a m̄bo b̄ò bi maà b̄a,

mè ka ki gha'asə n̄i gho a titiì ñghòtê b̄ə b̄o.”

¹³ A l̄e ŋki mbu n̄swon̄ a adigə ȳi m̄ò'ò m̄ə,

“Mè ka lèê n̄tiì gha ghu n̄u.”

Ñki mbu ŋkù'ùsè n̄swon̄ m̄ə,

“Mè ghulà bi'i bì bɔɔ bya bii mə Nwĩ à fa a mbo mè aà.”

¹⁴ Tsɔ̃ mə bɔɔ mà bya a ni bè bii mə bi tswe ni nɔ̃yǎnu bô àləə aa, Yesu yumbɔɔ̃ à le ŋki ntigə nlogə marə nũ wàà, mə yu tigə kwo tǎ ta ŋgi'i a nu yu wa yii mə à tswe nĩ àdà'à niwo aa, yu ma ghú a bə aa Devil,

¹⁵ i kètə mĩŋkìrə a nu bè bitsim bii mə annũ mbo'ɔ̃ nìwo a le niŋ waa a ndábù'ù a ni nòò ntsim yii mə bo le ntswe bitii aà.

¹⁶ Ma mùu ajàn, tsi'ĩ annù nĩŋkoŋə, kaa à si aa ànnù baanɔ̃l lentə, a lentə aa bê ànnù bê bii mə bi lo a ŋgwè'ɛ Abraham aà.

¹⁷ Nlon ma yũ ànnù, à le ntswe nĩ mbə tsi'ĩ tsɔ̃ bɔɔ bi maà bi nĩ ìnnù tsim, mə yu tigə bə ŋgànma'a Nwĩ yĩ ñwè yii mə a ko mĩlĩŋnè bè ñkii mfa'a nĩ ntiì yi tsim a mbo Nwĩ, a ŋghìrə mə tâ Nwĩ à si'itə ibi bê.

¹⁸ Nlon mə, tsɔ̃ mə yumbɔɔ̃ à le nyə ŋgi'i a ajànə mə Devil à le ŋkwà'ànè yi aa, à zĩ ajàn yii mə mbə yu a ka ñkwetə bê bitsim bii mə Devil a kwà'ànè waa aà.

3

Yesu à tsyàtə Moses

¹ Ma mùu ajàn mbâ bɔɔ bi maà ba bii bi laa mǎnsə aa, bii mə Nwĩ à twon ghuu bitsim aa, ni nanse ŋwa'atə Yesu yii mə à ni ŋgànɔ̀ò Nwĩ yumbɔɔ̃, ŋki mbə ŋgànma'a Nwĩ yĩ ñwè, a mùm ànnù Nwĩ yii mə bi'inə bii aà.

² A le si fà'à a mbo Nwĩ yĩ mə à le ntso'ɔ yi aa tsi'ĩ nì n̄t̄ī yi tsim, tsi'ĩ ajàn yĩ mə Moses à le ñkii mfa'a n̄i n̄t̄ī yi tsim a nda Nwĩ aà.

³ Lá Yesu ma ghú à tswe nì n̄gha'a n̄i n̄gha'atè n̄tsya n̄i mə Moses à tswe n̄i nu aà, tsi'ĩ tsó mə ñù yĩ mə à ghurə nda aa, à tswe nì n̄gha'a n̄tsyatè nda ya aà.

⁴ A laa mə a ndá n̄tsim aa a bɔɔ ñù, la Nwĩ à n̄i yu yĩ mə à bɔɔ n̄joè ìtsim aà.

⁵ Moses à le si fà'a ìfà'a tsim a nda Nwĩ tsi'ĩ n̄i n̄t̄ī yi tsim aa tsi'ĩ tsó ñgàñàfà'à, a mbê àyɔfə n̄i ìnnù j̄i mə b̄i ka ȳ t̄igə swonɔ a n̄j̄im aà,

⁶ Lá ñghɛɛ a n̄i Kristo, b̄i le n̄lèè yi a b̄aɱnè n̄tswe a atu ndá Nwĩ m̄fa'a n̄i n̄t̄ī yi tsim aa tsi'ĩ tsó mú ȳ. B̄i'ìnè bə aa ndá Nwĩ a ajàn yĩ mə mbə b̄i'ìnè ləə ab̄iint̄ī ȳ'ìnè t̄a à t̄i, ñkii ntərə n̄i ànnù yĩ mə b̄i'ìnè bɛ aà.

Afwetè a mbo bè bi Nwĩ

⁷ Tsó mə a bə mùu ajàn aa, a ajànə mə Azwĩ Nwĩ a swonɔ n̄i mə,

“Sii, mbə n̄i t̄i yu'u n̄j̄i Nwĩ,

⁸ n̄i tseè m̄nt̄ī muu k̄i k̄i tsó wa n̄j̄wi mə n̄i le si t̄ī atu a mbo Nwĩ

n̄tigə ñkwa'anə n̄i wa n̄ta'a miwèè,

⁹ wa adìgə yĩ mə b̄itaà buu b̄i le ñkwà'ànè gha ghu

n̄tigə nyə ìnnù j̄i mə m̄è le si ghìrè a atú ìlòò m̄ighum mi n̄ikwà aà.

¹⁰ Ma mùu ajàn n̄t̄ɔɱ gha i le n̄tigə n̄lwi a nu n̄iwàà n̄i b̄ə ma bya,

m̄è swonɔ mə, ‘Bo f̄ànè m̄an̄j̄i ghà a m̄int̄ī bo a ñgòɱ b̄inòò bitsim;

kaa bo leè wa'ă bîmânjî bă zî.'

¹¹ Mè le ntigə nlwisə ntəŋ a nu bo, ŋkaa nswəŋ mə, 'Kaa bo ka yî wa'ă a mûm ăfwetə ya ya kuù.' "

¹² Bɔɔ bi maà, nì ka ntsyesə ghuu, mbì'ì ñù yî mɔ'ɔ tìtì bù a tswê nì ntii yî bi, kaa wa'ă ntii yi a nu mè niŋ, ŋghirə ni mə tâ nì ma'atə Nwîŋgòŋ yîi mə à tswe ntii aà.

¹³ Nì banjəŋə ŋka ndi'itə nî ghuu bu ni bù a njwî tsim, a ni nòò ntsim yîi mə bi twəŋə ni "sii aà" mə tâ ìbi tsuu lô bwe'esə ñù nìbù ghùù yî tsù i ghìrə tâ ntii yi tii.

¹⁴ Nlɔŋ mə mbə bî'inè bi Kristo tswê nî ànnù yî fùurè aa, tsi'î ajàn mə bî'inè lwi'i a mûm àbîintii ya yîi mə bî'inè le ntswe ni yu nloginə a mbîi aa ŋghèè manjə,

¹⁵ tsi'î a ajàn yîi mə bi tè'è mē nìfoo nswəŋə aa, mə,

"Sii, mbə nì yu'u nji Nwî,
nì tsee mîntii muu lõ ki kii,
tsɔ wa njwî mə nì le si tii atu a mbo Nwî aà."

¹⁶ Bè ma bú mə bi le nyu'u ŋka ntii atu aa, à le mbə aa bì wò aa ε? A le ŋwa'ă aa bè bya bîtsim bii mə Moses à le mfi'isə waa a ala'a Egipto aa bə aa ε?

¹⁷ Bè bii mə bi le ŋghìrè ntòŋə yi i lwî a atú ìlòò mighum mi nìkwà, à le mbə aa bì wò le? A le ŋwa'ă aa bo bya mə bo le ŋghìrə ìbi, ntigə ŋkwokə wa atu nta'a miwèè aa bə aa ε?

¹⁸ Baa à le ŋkàà aa a mbo bì wò mə kaa bo ka yî wa'ă wa mûm àdigə afwetə yu kuu aa ε? Tigə bi

le ñkà'à aa a mbo bo bè bya bii mē bi le ntii atu aa ε?

¹⁹ Ma mùu ajàṅ bǐ'inè yē mē kaa bo le ṅwa'à ghu kuu aa nloṅ mē kaa bo le ṅwa'à nî àbǐintii tswé aà.

4

¹ Tsítsòṅ a ajàṅ yǐi mē ñkà'a ya a ṅkuu a mûm àmǐntè ì bùrə aa, a ku'unə mē tâ bǐ'inè ka mbɔ'ɔ mbǐ'ì ñù nǐbù ghuù yǐ tsù, a yǐ wa'à tǐ kuu ghu tswé.

² Nloṅ mē ñtoo yǐ ñsiginè ya ì le nzǐ a mbo bǐ'inè aa tsi'í ajàṅ mē ì le ṅki nzi a mbo bo aà; lâ ñtoo yǐi mē bi le nyu'u aa, kaa ì le wa'ă waa kwetè, ñloṅ mē kaa bo le nyu'u aa kaa wa'à kwērə nǐ àbǐintii.

³ Nloṅ mē bǐ'inè bii bǐ'inè kwērə ntoo mà ya mbii aa, bǐ'inè kuu maa a mûm àmǐntè, a ajàṅ yǐi mē à le nswəṅ nloṅ bo bya mē bi le ṅwa'à bii aà,

“A ajàṅ yǐi mē mē le ñkàà a mûm àlwintəṅè ya aa,

‘kaa bo ka yǐ wa'ă a mûm àmǐntè ya ya kuù.’ ”
Aà ànnù yǐi à le nswəṅə ka mē à le mǎṅsə afà'â yi a noè yǐi mē à le naṅsə mbi yù aà.

⁴ Nloṅ mē à laa ṅghàà a adigə yǐ mɔ'ɔ nloṅ njwi ji sàmbaa lâlà, “Nwǐ à le mfà'a afà'â yi mǎṅsə, à tǐ mē tǐ bə a nî ñwi ji sàmbaa, a mǐntè.”

⁵ A laa ṅki mbu nswəṅ a adigə yǐ mɔ'ɔ nloṅ tsi'í ànnù ma yû mē,

“Kaa bo ka yǐ wa'ă a mûm àmǐntè ya kuù.”

⁶ Mbə yïi mə a tswe tsîtòn mə à ni tsi'ï m̀b̀m̀nt̀è b̀ê b̀i m̀ẁ'̀o mə baa yï kuu maa a m̀m̀m̀ à m̀m̀nt̀è, tâ b̀è bya mə bi l̀e mf̀òò òkwèr̀è ntoo yï òsigìnè ya kaa tâ b̀i wa'̀a ghu b̀àǹǹè òkuu nlonə at̀i at̀u ya aa,

⁷ Nwĩ a bú òl̀əə njwi yï m̀ẁ'̀o nswon mə, “Sĩi,” òswon ntsya aa a njĩm m̀f̀ò David a noò yï àgha'a nànsè m̀ê òsa'̀atə aa, a m̀m̀m̀ òghàà nuà mə bi f̀òò m̀ê òswon aà,

“Sii, mbə ni ti yu'u njĩ Nwĩ, nì tsuù m̀m̀nt̀i muu ki kii.”

⁸ Nlon mə, Joshua à l̀e mbaa b̀è fa am̀nt̀è ya a mbo bo bon kaa Nwĩ à s̀i bú òka òghaa nlon njwi yï d̀àǹè a njĩm̀è.

⁹ Mbə yïi mə a b̀è ma la aa, òjwĩ m̀m̀nt̀è ì tswe ghu a mbo b̀è bi Nwĩ tsi'ï tsò ya mə Nwĩ à l̀e m̀m̀nt̀è ghu ò njwi ji s̀ambaa aà;

¹⁰ òlon mə ò ò òtsim yïi mə a kuu a m̀m̀m̀ à m̀m̀nt̀è Nwĩ aa, a m̀nt̀è a ni à yï aǹògìnè tsò mə Nwĩ à l̀e m̀m̀nt̀è a ni à yi aà.

¹¹ A ku'unə mə tâ b̀i'̀inè gaansè m̀it̀i m̀i'̀inè a òkuu a ma aa m̀m̀m̀ à m̀nt̀è, òtsyesè m̀b̀i'̀i ò ò yï m̀ò'̀o a ẁò òtsya a njĩm̀ t̀i bii bo b̀i m̀buu at̀i atu bambĩ ma ỳa.

Nìghàà ni Nwĩ

¹² Nìghàà ni Nwĩ ni tswé òt̀i òkii mfa'a, òtsə'ə ntsya munwi m̀b̀a'a m̀b̀èè tsim, yïi mə a s̀ò òkuu nywe'e a ò àdìgè yïi mə òt̀i bo Azwĩ boontə ghu aa, ònywe'e a adìgè yïi mə m̀k̀ìr̀ìnè mi nu bo òm̀f̀ẁ boontə ghu aa, òki nzi im̀òònt̀è bo b̀i ònnù j̀i mə m̀nt̀i mi b̀è ỳè'̀ètè aà.

13 Kaa àyoò tsu yïi mə Nwĩ à le nnaŋsə aa kaa mbə wa'à ghu nsi lèəntè. Lâ mbaŋnə ŋja'anə, nyentə a mi'i yu wa yïi bĩ'inè ka yĩ fa akwi'i nighàà ghu mbo aà.

Yesu ñgàŋmà'a Nwĩ yĩ ñwè.

14 Mbə yïi mə bĩ'inè tswe ni ñgàŋmà'a Nwĩ yĩ ñwè yïi mə à kò'ònə aa, yïi mə à leè ñtsya ŋkuu ŋghɛɛ a aburə, mbə Yesu Kristo, yïi mə à ni Mu Nwĩ aa, a ku'unə mə tâ bĩ'inè tswa annù ya yïi mə bĩ'inè bii tsi'i tsɔ bə bi Kristo aa tâ à tii.

15 Nlon mə kaa bĩ'inè si aa ni ñgàŋmà'a Nwĩ yĩ ñwè yïi mə kaa mbə wa'à miŋŋnè yi'inè ko aa tswé, a miŋŋnè yĩ'inè, bĩ'inè bii mə bĩ'inè ni iborəkə njoo aà. Bĩ'inè baŋnə ntswe aa ni ñgàŋmà'a Nwĩ yĩ ñwè yïi mə ŋgàŋmìnàŋ à le ŋkwà'ànə yi a ni bìmânji bitsim a ajàn mə a kii ŋkwa'anə nĩ yi'inè aà, lâ kaa a wa'a wò.

16 Nĩ swunjtə ghuu ŋghirə tâ bĩ'inè koontə a nsi àbèrə m̀bɔɔnə ni n̄dorə ñtsuu ki bɔ'ɔ, tâ kwerə ŋko m̀l̄ŋnè bo bi ibòŋ yïi mə ì ka ki kwetə yi'inè a noò ñgi'i aà.

5

1 Bi tso'ɔ nĩ ñgàŋmà'a Nwĩ yĩ ñwé ntsimè aa a titii bə bi, mə tâ à ka ŋkwerə nĩ ñnnú jyaa ŋghɛɛ ni ju a mbo Nwĩ, ŋkii mfa nĩ ñjoo bo bi ñjoo mmà'a Nwĩ ñlon ibĩ waa.

2 Mbə yïi mə yumbɔŋ à ni aborikə ayoo, ŋkii mfanse nĩ ñnnú a ni bìmânji bi ghà'àtə aa, a bɔnə a mbo bə bii mə kaa bi s̄ annù zi ŋkii mfanse nĩ ñnnú ni bìmânji bi ghà'àtə aà.

³ Mbə yïi mə a bə ma mùu ajàŋ aa, à tswe nì òka mfa njoo mmà'anwï òlòŋ yïi ibi mbòŋ kii fa òlòŋ ibi abùgè bə.

⁴ A mbũ òghèè ghu, kaa òù à si ibiinú yï òŋentə òtsɔ'ɔ ni ògàŋmà'a Nwï yï òwè. A ki mbə tsi'ï Nwï yïi mə a tsɔ'ɔ nî òù ni ògàŋmà'a Nwï yï òwè, a ajàŋ yïi mə à le òtsɔ'ɔ Aaron aà.

⁵ Aa tsi'ï ògǫŋ ògòŋ a ajàŋ yïi mə kaa Kristo à le òwa'a ibiinú yi òŋentə mə tâ bì ghirə yi ni ògàŋmà'a Nwï yï òwè. Là Nwï a bàŋnə òswon ghu mbo mə,

“O ni Mù ghà;

sii, mə tìgè mē m̀bə Taà ghò.”

⁶ Nwï a kî m̀bu òswon a adigə yï m̀ɔ'ɔ mə,

“O nî ògàŋmà'a Nwï i lwï'ï nîŋkòŋə,

a òkǫŋ ògàŋmà'a Nwï Melkizedek.”

⁷ A m̀m̀ òtswèntii yu fàa nsyɛ, Yesu à le si tsà'atè nî Nwï, m̀betə nî ònnù ghu mbo tsi'ï nì m̀itii òyè'ə m̀ilàà sigè, a mbo yu wa yïi mə à le òtswe ni m̀idà'à mə mbə a yweensə yi a mbo òwo aà. Nwìŋgòŋ a yu'u òyè'è ni, òyonə aa a ajàŋ yïi mə à le si bɔ'ɔ nii aà.

⁸ Ka mə à le mbə Mu Nwï aa, a yəgè àyu'unə òtsya aa a n̄j̄m ògi'i yïi à le nyè aà.

⁹ Nòò yïi mə bi le òghirè a b̀òŋ m̀ŋsə aa, a bəŋ ntigə òù yïi mə a fa nî òlòŋ yïi mə i lwï'ï nîŋkòŋ aa, a mbo b̀è b̄ii mə bi yu'unə nii aà.

¹⁰ Maa ajàŋ, Nwï a tìgè òtsɔ'ɔ yi nî ògàŋmà'a Nwï yï òwè a òkǫŋ ògàŋmà'a Nwï Melkizedek.

Awà'àsè òlòŋ mmà'atə àb̄iintii

11 Innù jĩ ghà'atè i tswe ghu a nswon a mbo bù nlonḡ ma yú ànnù, la a tsyanè a mbo bĩ'i a nto'otè a mbo bù nlonḡ mḡ a tsyanḡ a mbo bù a wànḡsḡ nyḡḡ ànnù nzi aà.

12 Ka mḡ boḡ nì tìḡḡ aa bìdì'ìbinnù tsìtsòḡ aa, nì burḡ ka ki lòò nì ḡù mḡ tá à bu ndì'ì ghuu nì innù ntsyàmbĩ a mum nìghàà nì Nwĩ. Boḡ nì laa ntìḡḡ ntsaa nì mĩjì mĩ tsàà, lá nì burḡ ka ki lòò aa tsi'ì nìbì.

13 Nù ntsìm yĩ mḡ a nḡḡ nìbì aa, à burḡ aa mu yĩ m̀bḡrḡ, kaa mburḡ tì annù yĩ nìghàà nì Nwĩ nì dì'ì nlonḡ innù jĩ tsìnḡ aa zì.

14 Lá a mĩjì mĩ tsàà laa a jì bḡ bìi bì kwè mḡ ntìḡḡ bìlì, bìi mḡ bì yèḡḡ mḡ, a nì ntswèntì yàà, nzi kwensḡ a tìtì ànnù yì sigìnḡ bo bì yì bì aà.

6

1 Tsḡ mḡ a bḡ ma mùu ajàn aa, bì'inḡ ma'atḡ innù ntsyàmbìi mbĩ jìi mḡ bì'inḡ le nyḡḡ nlonḡ ntoò Kristo aa, ḡghḡḡ nì mbĩ ḡkwe ntìḡḡ bìlì a mùm Azwĩ. Kaa wa'à bù ka ndì'ì nì innù jĩ ntsyàmbìi tsḡ m̀mà'atḡ ḡka ḡghìrḡ innù jì bì jìi mḡ i zì nì nìwo aa bo bì ànnù nniḡ m̀ntì m̀inḡ a nu Nwĩ,

2 kḡ annù a ḡka mmurḡ bè a ḡkì, bo bì a ḡka nnòḡsḡ m̀bo a atu bè, ànnù nlonḡ annù nyweenḡ nì nìwo, kḡ annù nniḡ isa'a yìi mḡ i lwì'ì nìḡkonḡ aa a nu bè.

3 Lá bì'inḡ ka dì'ì innù ma jù mḡ mbḡ Nwĩ à bìi!

4 Nlonḡ mḡ kaa mbḡ bì wa'à bù ḡghìrḡ tá bè bìi mḡ bì lèḡ m̀foo nyḡ ḡkà'à Nwĩ, nnywe'etḡ m̀tḡḡnḡ m̀i mḡ m̀i lḡ a aburḡ aa, ḡkwerḡ Azwĩ Nwĩ,

⁵ ñywe'etə ajàŋ yïi mə nìghàà ni Nwî ni bəŋ mbə aa, nywe'etə mîda'a mi ngù'ù yï mîfi yïi mə i zî aa, kaa mbə bi wa'à bù ñghirə mə tâ bo bəŋkə mîntîi myaa ma'atə ibî waa mbii fu a mbo Nwî.

⁶ Mbə bo bu ntuu Nwî, ñtigə mbu ŋka ŋkweentə aa Mu Nwî yaa ŋgaa, ndirisə nî àtú yi, bəə bəŋ kaa mbə bi wa'à bù ñghirə mə tâ bo bəŋkə mîntîi mya mbii fu a mbo Nwî.

⁷ Nlon mə ñsyə yïi mə mbəŋ i loo ntsutə ni a ŋgaa ŋgaa, ñghirə ñjoo i kwî ghu, mə bə bîi mə bi bə ñlon ŋgaa yàà ka nji aa, i kwerə mbəəəə a mbo Nwî.

⁸ Lâ mbə nsyə ya i tswe, a ka ŋkə'ə naa bi kərə kərə ghu bo bìnəgə, bəŋ kaa bi si annū tsu kwetə, a tigə mbə aa mə Nwî à niŋ ndòò ghu atu ŋki ntigə nlwi'isə ntòò.

⁹ Ka mə bî'i ghàà ma mùu ajàŋ aa, a ŋghèə nî ñgàà yùù, a njoo nìbôn, bî'i nanşə nzi mə nì tswe nì innù jii i bəŋ ntsyàtə, mbə jii mə i ka ghîrê tâ nì yweenə aà.

¹⁰ Kaa Nwî à sî ŋú yïi mə a jîtə ŋkòbè bə, kaa mbə a wa'ă afà'à yïi mə ni fà'à a mbo bə bi Nwî aa lî'inè, bo bi ajàŋ mə ni kii ŋkəŋə nî waa, nzi nywe'e tsîtsòŋ aà.

¹¹ Bî'i yè'ətə mə tâ nì ghèə nî mbîi tsi'îi maa ajàŋ ŋka mfa'a innù tsim ni mîntîi muu mîtsim, tă a yi ti bə a njim nì kwerə àyoo yïi mə ni bə aà.

¹² Kaa bî'i si lòò mə tâ nì ka mbəəkə, nì ka ŋə'esə bə bîi mə bi niŋ mîntîi myaa a nu Nwî ŋki ntswe nî àtəŋəntîi aa, tă yî kwerə ayoo ya yïi mə Nwî à kà'à aà.

Nkà'a Nwĩ yĩ mə a lwensə aà

¹³ Nòò wa yĩ mə Nwĩ à ɛ ɲka ɲghirə ɲkà'á yĩ bo Abraham aa, kaa à ɛ ɲwa'à nĩ ɲù yĩ dàn yĩ mə à ɛ ɲkɔ'ɔnə ntsya yi aa tswé mə mbə yu kaà ghu ìkumə, à ɛ ntigə nlogə aa àtu ibiinnú yi ɲkaa ghu

¹⁴ ɲswon mə, “Tsi'ĩ ànnù nĩɲkonɲè, mə ka yĩ nĩɲ mbɔɔnə a nu wò i ghirə tâ ɲgwè'è yò i gha'a.”

¹⁵ Tsó mə Abraham à ɛ ntswa ntii yi ɲka nyu'utə aa, à ɛ ɲkwɛrə ɲkà'a yá.

¹⁶ ɲù yi ntswe nĩ ɲkàá ànnù aa, a kaà aa nĩ ìkùm ɲù yĩ mə à dɪrɪsə ntsyàtə yi, ma mùu ajàn àkàà ya a tswaà ànnù ya kaa bi wa'à bù ɲka nligitə.

¹⁷ Ma mùu ajàn, Nwĩ à ɛ ɲka nloɔ nanşə ndi'i tâ à laa a mbo bè bii mə à ɛ ɲkà'à a mbo bo aa, mə kaa ɲkà'á yĩ kaa i si kwensə aa, à ɛ ntigə nlogə ìkùm yi ɲkaa ghu.

¹⁸ Ma la a bə mə ìnnù tswe ghu ji baa mə kaa mbə i wa'à kwensə, ndi'i nĩ mə kaa mbə Nwĩ a wa'á abanşennù swonə. Nloɲ ma juà ìnnù ji baa, bĩ'inə bii mə bĩ'inə khə òləontə nĩ a nu Nwĩ tâ bĩ'inə tswe nĩ àtəntii ɲka mbe nĩ ànnù yĩ mə bi ka'a a mbo bĩ'inə aà.

¹⁹ Ìnnù ma jù mə bĩ'inə be aa i tigə mbə alaşə ɲgò'ò yĩ mə bĩ'inə təə ghu ntii aà. Ànnù ma yù mə bĩ'inə be aa a ghirə nĩ mə tâ bĩ'inə tigə ɲkuu ɲghɛ wa adigə mmà'a Nwĩ yĩ mə a laa mənşə, tsi'ĩ wa a nɲim àtsə'è ya mə a ɛ si yàtə ndámà'a Nwĩ,

²⁰ tsi'i wa adigə yïi mə Yesu à tsyà mē m̀b̄i yì'inè ñghɛɛ ghu aà, ni tsùsè àtú yì'inè, ñki mbə ñgàṅmà'a Nwĩ yï ñwè yïi mə à lwĩ'i n̄kəṅ a ṅkǎṅ Melkizedek.

7

Ñgàṅmà'a Nwĩ Melkizedek

¹ Melkizedek ma ghú à ɛ mbə mfò Salem ñki mbə ñgàṅmà'a Nwĩṅḡḡṅ Ako'òntsirə. Nòò yïi mə à ɛ mbòò Abraham a kwɛɛ ni ntsò yïi mə à ɛ ntsyà, ñzwitə b̄ifò bya bi n̄kwà aa, à ɛ nn̄ṅ mbòòṅə ghu n̄;

² Abraham a yâtə ñjoo jyâ tsim ìdìgè ji ñighum, ntigə mfa adigə yï fùurè ghu mbô. Nji'i ìkũm Melkizedek yï ñtsyàmb̄i ì bə aa mə m̄fò ìnnù j̄i ì tsinə aa, yïi mə ì yòṅtə, tsi'i tsò m̄fò Salem aa, ì bə mə, m̄fò m̀b̄i.

³ Kaa à s̄i ni tà kè ñdè, kè n̄ ñkǎṅ ṅgwè'è tswê. Kaa à s̄i n̄ ñlòḡinè kè ñlwĩ'i ñtswènt̄i yï tswê, m̄finə a Mu Nwĩ, mbə ñgàṅmà'a Nwĩ yïi mə à lwĩ'i n̄ṅkəṅ aà.

⁴ Naṅsə yə mbuù ñù yï ñwè yïi mə Melkizedek à bə aà! Abraham, tâtsê yì'inè à ɛ mfà abwenə ñjoo jya yï fùurè atu ñighum ghu mbô, ñjoo jya mə à ɛ ṅkwɛrə a adigə ntsò aà.

⁵ ṅgwè'è Levi yïi mə à ni ṅgwè'è ñgǎṅmà'a Nwĩ aa, bo tswe n̄ ñd̄i'ì a mum nòṅsè Nwĩ mə bo ka ṅkwɛrə n̄ àt̄i ayoo yï fùurè atu ñighum a mbo b̄o bi maà byaa ka mə bo b̄itsim lo aa a ṅgwè'è Abraham aà.

⁶ La ñù ghuà mə à ɛ ṅwa'a aa a ṅgwè'è bo lo aa, à ɛ ṅkwɛrə at̄i ayoo yï fùurə a atu ñighum

a mbo Abraham, òtigè nìḡ mboonè a nu yu wa yìi mē à lè ntswe nî ḡkà'a ya aa.

⁷ Kaa à si annù yìi mē mbè bi kâ òligitè bē mē a mboonè a nu ḡù yì ḡkèḡè aa a nìḡè nî ḡù yì ḡwè.

⁸ Faà bî'inè yè mē a atii ayoo yì fùùrè a atu nìḡhum aa a kwèrè bē bii mē bi kwo aà, lâ a ḡḡhèè ni Melkizedek, a lè ḡkwèrè ḡù yìi mē àḡwà'ànè Nwî a swon mē à tswè nìkòḡè.

⁹ Maa ajànḡ mbè bi tse swon mē, Levi yumbonḡ yìi mē à lè si kwèrè itii ḡjoo mà jû aa, à lè ḡki mfa, ntsya aa a ḡjìḡ Abraham,

¹⁰ Nlonḡ mē Levi à lè mburè a ato'o Abraham wa noò wa mē Melkizedek à lè mbòò yi aà.

¹¹ A lè mbaa bē mē ìfà'a ḡḡàḡmà'a Nwî jii mē i lè nlò a ḡḡwè'è Levi (nlonḡ mē bē lè ḡkwèrè nòḡsè ntsya aa a ḡjìḡ bo) i lè mbòḡ maḡsè, bē bonḡ ḡḡàḡmà'a Nwî à lè mbù mfe'è bē a ḡḡwè'è Melkizedek, kaa wa'à bē a ḡḡwè'è Aaron fè'è aa è?

¹² Nlonḡ mē Nwî à bē kwensè mbuu ḡḡàḡmà'a Nwî bēè bonḡ nòḡsè à ka kii kwensè.

¹³ Nlonḡ mē ḡù yìi mē bi swon ḡnnù ma jû nlonḡ ḡḡaa yì aa, à fè'è aa a ḡḡwè'è yìi mē ḡù à lèè ḡwa'à ḡhu fè'è ḡka mfa'a adìḡè nìkèntè ni mo'ò ni mà'a Nwî.

¹⁴ A laa mē Mmà'àmbî yi'inè à lè mfè'è aa a ḡḡwè'è Judas, la nlonḡ ḡḡwè'è Judas, kaa Moses à lè ḡwa'à annù tsu swonḡ nlonḡ annù ḡḡàḡmà'a Nwî.

¹⁵ Ma yû a tigè ònnaḡsè mfe'è nlaa mē mbè ḡḡàḡmà'a Nwî, a biinè mbè tsò Melkizedek,

16 yïi mƏ à tìgƏ mbƏ ɲgàɲmà'a Nwĩ, kaa wa'à yònɲƏ aa bƏ nònɲsƏ yïi mƏ bi lɛ si lèè ɲyonɲə naa ɲgwè'è yïi mƏ ɲù à lɛ mfè'è ghu aa, bi lɛ ntigə nyonɲə bə mɪdà'à mii mƏ mi tswe nı ɲtswènti yïi mƏ ka mbə bi wa'à bwesə aà.

17 Nlon mƏ a tswe a mùm àɲwà'ànƏ Nwĩ nlon yi mƏ,

“O ni ɲgàɲmà'a Nwĩ ɲlwi'i nıkonɲə,
a ɲkǎɲ ɲgàɲmà'a Nwĩ Melkizedek”

18 Bi lɛ ntigə mma'atə ndi'i yï mbĩ ya nlon mƏ kaa i lɛ ɲwa'à nı àdà'à tswé, kaa wa'à nı àfà'à ki mbu ntswe aà.

19 (Nlon mƏ kaa nònɲsƏ kaa à lɛ si wa'à ghìrè tâ àyoò tsu a bɔɲ mǎɲsə); ma yú a zi nı ànnù yïi mƏ bi'inè bɛ, a bɔɲ ɲtsyàtə yı nɔɲsə yı mbĩ wá, bi'inè tsyá ghu nyonɲə ni a mbɛ Nwĩ.

20 A ɲghèɛ ghu, kaa Nwĩ à lɛ ɲwa'à yi nı ɲgàɲmà'a Nwĩ ləè aa ti ghə mƏ à kàá. Bi lɛ si lèè nı ɲgǎɲmà'a Nwĩ ji mbĩ aa tsi'ı tì àkàà,

21 la bi lɛ nlèè ghulà aa nı àkàà,

“Mmà'àmbi à kàà mē
kaa à ka wa'ǎ ntii yi bú ɲkwensə,
'O ni ɲgàɲmà'a Nwĩ ɲlwi'i nıkonɲə.’ ”

22 Ma yú a ghìrè mƏ tâ Yesu tâ à bə ɲú yïi mƏ a ghìrə mƏ tâ àkàà Nwĩ yïi mƏ a bɔɲtə ntsya aa, tâ à bə yı ànnu nıɲkonɲ.

23 Ngǎɲmà'a Nwĩ ji mbĩ jya i lɛ ɲgha'atə aa nlon mƏ nıwo ni lɛ ɲghìrè mƏ tâ bo tsee tswe lwĩ'ı nıɲkonɲ tsɔ ɲgǎɲmà'a Nwĩ;

²⁴ La annù ajàṅ mə Kristo à ni ṅgàṅmà'a Nwĩ aa, a lwi'i n̄ṅkoṅ n̄loṅ mə yumbɔṅ à ki nlwĩ'i n̄ṅkoṅ aà.

²⁵ Maa ajàṅ à zĩ àjàṅ yĩ mə mbə yu ká ñyweensə bê bii mə bi tsyà ghu nu nyòṅtè ni a mbèe Nwĩ a ṅgòṅ bìnòò b̄tsim, n̄loṅ mə ṅgòṅ bìnòò bi tsim à tswe ntsà'atè n̄ Nwĩ a atu bo aà.

²⁶ A le ṅkù'unè mə tâ b̄'inè tswe n̄ àjàṅṅ ṅgàṅmà'a Nwĩ ma ghũ, yĩ mə à làa màṅsə, kaa wa'à n̄ àlò'ò yĩ tsu tswé, kaa wa'à n̄ ìbi yĩ tsu tswé, kaa wa'à bo bi ṅgǎṅghìrə ìnnù j̄i bi tswé, bi ṅentè yi a ñdəṅ, aburə.

²⁷ Kaa à s̄i bú ñtswe n̄ ṅka mmà'a Nwĩ a njwĩ tsimè, ñtsya n̄ mb̄i m̄ma'a n̄loṅ yĩ ìbi, m̄bɔṅ tigə bú mà'à n̄loṅ yĩ bê, a ajàṅ yĩ mə ṅgǎṅmà'a Nwĩ j̄i mb̄i i le s̄i ghìrə aà; à le ghìrə ma yú ànnù aa ṅgàà yĩ m̄fùurè a mbo bè b̄tsim, wa noò mə à le mfa ìb̄in̄u yi tsi'i tsó àyoo mmà'anwĩ aà.

²⁸ Tsi'i annù n̄ṅkoṅ n̄ṅsə Moses a lèè bê bii mə bi b̄orə aa tso ṅgǎṅmà'a Nwĩ j̄i wè, la n̄ghaà n̄ àkàà nya, mə ni le ntigə nyonə aa bə a nj̄im n̄ṅsə aa, ni tso'ɔ Mu Nwĩ yĩ mə bi ghìrə mē a b̄oṅ màṅsə ṅgaa yĩ mò'ɔ aà.

8

Yesu ṅgàṅmà'a Nwĩ ȳ'inè yĩ ṅwè

¹ Annù yĩ mə b̄i'i swon aa, a bə aa mə, b̄i'inè tswe n̄ ṅgàṅmà'a Nwĩ yĩ ṅwè, yĩ mə à tswe a aburə, a abô mà'à, a mbèè àlèṅè nif̄ Nwĩ Akò'òntsirə.

² A fà'à tsó ṅgàṅmà'a Nwĩ wa n̄ Adìgè yĩ làa màṅsə, tsi'i n̄tàn annù n̄ikoṅ wa, wa yĩ mə à le

ng̀hùrə Mmà'àmbi, kaa wa'à bə nùmisòŋ ghurè
aa.

³ Bi tso'ɔ ng̀anmà'a Nwĩ ntsim aa mə tâ à ka
mfa njoo mmà'anwĩ ñkii ntɔɔ nĩ ñjoo a nɪkentə
ni mɔ'ɔ ni mmà'a Nwĩ, maa ajàn a tigè ñku'unə
mə tâ ng̀anmà'a Nwĩ ghulà tâ à ki ntswe nĩ àyoo
yĩ mə yu ka kii fa.

⁴ Yesu à ɛ mbaa tswe aa fàa nsyɛ boŋ kaa mbə
a wa'ǎ ng̀anmà'a Nwĩ bə, ñlon mə ng̀anmà'a
Nwĩ jya i ɛ si fa njoo mmà'a Nwĩ jya ñyonə aa
Nòŋsə.

⁵ Ntàn wa mə bo ɛ si fà'à ghu aa, i ɛ mbə
aa àfɪŋinè kè àliləŋə ntǎŋ mmà'a Nwĩ wa aburə,
ñlon mə nòò yĩ mə Moses à ɛ ntswe nĩ ng̀hùrə
ntaŋ wa aa, Nwĩ à ɛ ndi'itə yi nswon mə, “Yə
mə ò nàŋsə ng̀hùrə ñyon tsi'ĩ fɪgè wa mə mə ɛ
ndi'ĩ a mbo wò wa atu nta'a aa.”

⁶ Lá tsitsòŋ Yesu a fà'à aa àfà'a ng̀anmà'a Nwĩ
yĩ mə i boŋ ntsyatə yi mbĩ wa, ñlon mə àkàà yĩ
mə à zi ni yu ñlon ma yú ànnù aa, a boŋ ntsyà yi
mbĩ yá, tsǒ mə ñkà'a yĩ mə i tswe nĩ àkàà ma
yu i ki mbòn ntsya yĩ mbĩ yá.

⁷ Akàà yi mbĩ ya a ɛ mbaa tuu nĩ àlò'ɔ tswe
boŋ kaa bi sǐ yĩ mə a ywe'e ji baa bù ñwarə.

⁸ Lá Nwĩ à ɛ mbànŋnè m̀firə bə bi nswon mə:
“Njwi ji mɔ'ɔ i zĩ, a swon Mmà'àmbi,
mə mə ka wàrə akàà yĩ fii bi'i bì ñji'ĩ ndá Israel,
nĩ ñji'ĩ ndá Yuda;

⁹ kaa a ka wa'à bə aa tsǒ àkàà ya mə mə ɛ ñwàrə
bi'i bitàà bya aa,
wa a njwi mə mə ɛ ntswa waa nĩ àbo,

a ntsyasê waa tâ bo fε'ε a ala'a Egipto aà;
 ñlonj mæ kaa bo le ηwa'â nî mbïï gheè a nlèø àkàà
 ya mæ bï'i bo le ηwàrè aà.

Mè tigè mme'e waa, a swonj Mmà'àmbi.

¹⁰ Aâ àkàà yï mæ mè ka wàrè bi'i ñji'ï ndâ Israel
 aa â yuà mæ:

Mmà'ambi a bú ñswonj mæ:

Njwi mà jya i bə zï,

bonj mè ka niη bîñòñsè ba a atu bo,

i kii ηwà'ànè a mum mîntii bo

mè ka tigè bə Nwîñgòñ wàà, tâ bo bə bə bâ.

¹¹ Kaa ηù mò'ò a wa'â bù ñka ndi'i nî ηù nì bò
 wàà yï mò'ò

kè ηù nì bò a ka ndi'i ni mumaà yï yï mbâñnè
 ñswonjə ni mæ,

'Yə mæ ò zi a Nwî'

ñlonj mæ bo bitsim ka yï zi gha,

i lògìnè ni bï kègə i kò'ò ywe'e ni bii mæ bi kò'ò
 ntsirə aà.

¹² Nlonj mæ mè ka tigè ko milìñnè wàà nî ìbî waa,
 kaa wa'ă nî ìbî waa bú ñka ηwa'atə."

¹³ Mbə a ka ηghaa annù ñlonj akàà yï fii, bəə
 bonj a bə aa mæ nòò àkàà yï lwèn ya à lèè ntsya,
 maa ajàn, àyoo yï mæ nòò yï à lèè ntsya a kî
 ñlwèn aa, a tigè ntswe aa nì mbwê.

9

Ñghà'àsə Nwî a nsye bo aburə

¹ Akàà yi mbïï ya a le ntswe ni bîñòñsè ñlonj
 annù ηgha'asə Nwî ñki ntswe nî àdìgè yï mæ
 mbə bi kâ ñgha'asə Nwî ghu fàa nsye aà.

² Bi le ηghùrə ntàη ηkwasə nî àtsè'è, bi le si twonə nî kwàsè yî àbèè aa nî Adìgè yî laa. Ma mùu adìgə, ηjoo juà i le ntswe ghu, àyoo nte'e lām wa, nî àtetè bo bì Abaa Nwĩ yā.

³ A njiīm àtsè'è ya aa a le tswe kwàsè yî mum yii mə bi le si twonə ni Adìgè yî làà manşə aà,

⁴ ghu aa a le ntswe, nìkèntè ni mɔ'ɔ ni gold ni ntɔɔ ηjoo ji lùmtè, ηkòm àkàà ya yii mə bi le ηghìrə njiīm àbèè ntsim ni gold aà; ghu mum aa a le ntswe sòtè gold yii mə mana wa à le ntswe ghu aa bo àtĩ Aron ya mə a le ntotə aa, nî ìbà'a ηgò'ò jya ji baa mə bi le ηηwà'ànə akàà ya ghu aà.

⁵ Bìkerum bya bi baa mə bi le si dì'ì ni mə Nwĩ à tswe wa adìgə aa, bi le ntswe ntsirə akusə ya mə bi twonə nî adìgə ηko m̀l̀h̀ǹè Nwĩ aà. Lá tsitsòη kaa mbə bĩ'inè wa'à bù ηka nte nî ηjoo mà jũ ǹt̀ɔ̀t̀è.

⁶ Nòò yii mə bi le ntanjə idìgə ma mùu ajàη aa, ηgǎηmà'a Nwĩ i le si tigə ηkuu wa múm adìgə abeε ntàη ya a ηгаа ηгаа, a mfà'a àfà'a ntàη wā.

⁷ Lá a mum kwàsè wa mə à ywe'e bi baa aa, à le si kuu tsi'ĩ ηgǎηmà'a Nwĩ yî ηwè a ηгаа yî m̀f̀ù̀ur̀è a atú àlòò, kaa wa'à k̀ì ηkuu tsi'ĩ tì ghê à lògê àləə a ηkuu mmà'a Nwĩ ghu, ǹl̀oη ηгаа yĩ bo bì yĩ bè bii bi le ηghìrə ìbi a mbu'u aà.

⁸ A njiīm ìnnù ma jũ, Ázwĩ Nwĩ a nanşə ǹd̀ì'̀ì ni mə m̀àǹj̀ì ηkuu ηghèè wa múm ǹt̀à̀η kaa à le mburə ti ηa'anè, mə mbə bè kuu ηghèε wa Adìgə yî ǹàǹş̀è ǹl̀aa, mə mbə ǹt̀à̀η yî lwèn wa i burə ntəə ghu.

9 (Ntàn ma ghú i bə aa àlènsè yíi mə a dì'i nî ànnù yíi mə a tswe tsitsòŋ aà.) Nyon a ajàn yíi mə bi tantə ma mùu ajàn aa, kaa njoo jii mə bə fa mma'a nî Nwí ghu aa, kaa i sî bê àjàŋ yíi mə mbə i ghirè tâ ntiî nŋú yíi mə à zi a nghan'asə Nwí ghu aa, tâ i nanşə nlaa.

10 Innù ma jú i le ntswe nlon aa bə bìnòŋsə nlon annù miji, bo bi mlù'ù, kə innù a nka nsi'i njoo, ma juù innù, bi le bè'èsè bê ghu nywe'e noò yíi mə Nwí à le nkwensə innù tsim i tigè jì fii aà.

11 Nòò wa mə Kristo à le nzì tsi'i tsó ngànma'a Nwí yí nŋwè, nlon innù jì sigìnè jya mə i zì mē aa, à le ntsyà aa a ni ntàn yíi mə i le nkw'ónə, nki nanşə mbəŋə (kaa bi wa'ǎ aa ni mbo ghùrè, ma la a bə mə kaa à le wa'ǎ ayoo yíi mə bi nanşə aa bə)

12 ntigə nkuu a nŋaa yí m̀fùùrè wa mùm Adìgè yí làà manşə, kaa wa'ǎ aa àləə mbi kè yí bə bi kau logè, mbanşə nlògè aa àləə nú yi, ma mùu ajàn, ntsu'u atu bê ghu nŋkonjè.

13 Mbə a bə mə àləə mbi kè yí kau yíi mə bi le si m̀tè ni a nu bə bii mə kaa bi le nwa'à laa, nkiî nkwumə nî waa nî àbu mu nàà, a le si ghìrè ni mə tâ ìb̀inu bê ì laa,

14 bəə bon àləə nu Kristo yíi mə à le mfa ìb̀inú yi yíi mə kaa i le nwa'à nî àlò'ò tswe, ntsya aa a njim Azwí yi yíi mə a lwi'i nŋkon aa, mbə a wa'à nanşə nsi'i m̀ntiî m̀'ìnè m̀i m̀i sa'a yi'ìnè aa bo bi m̀fà'à m̀i mə m̀i zì aa bə ni ǹwo aa, ntigə ghìrə mə tâ b̀'ìnè ka mfa'a ni a mbo Nwìngòŋ yíi mə à tswe ntiî aa ɛ?

15 Ma la bə mə Kristo à ni nŋú yíi mə a zì nî

àkàà yî fii ya a titîi Nwî bo bì bè bya mæ à twonj mê, ñka'a mæ bo ka yî tswe nî ntswêntîi yîi mæ ì lwî'i nîkonj tsõ mæ Kristo à lèè ñkwo, nîwô ni nî tigè ntsu'u atû yaa a nî ìbî wa mæ bo le ñghîrè wa mûm àkàà yi mbîi ya aà.

¹⁶ Mbè bi ka ñghaa annù ñlonj ndî'i nîwô ñù, bonj bi tswe nî mfoo ndî'i mæ ñù wa yîi mæ à le mfa ndî'i ya aa à kwô.

¹⁷ Bi yonjè ndî'i nîwô ñù aa tsi'î a noò yîi mæ à kwò mê, ñlonj mæ kaa mbè bi wa'à kà ñyonj ndî'i nîwo a noò yîi mæ ñù wa mæ à dî'i aa, à bùrè nîti.

¹⁸ Aa ànnù yîi mæ tsi'î àkàà yi mbîi ya bi le si lògè aa àlæw ñwàrè ghu, mbonj tâ à tæw.

¹⁹ Nòò wa mæ Moses à le ñkè'ènè ndî'i jya mæ i le ntswe wa mûm àñwà'ànè nônjè i tsim a mbo bè bîtsim aa, à le nlògè alæw bɔɔ bi kau, bo yî mbi, a bò'ɔ ñkî, ñkî nlògè àsisi yî bagitè yîi mæ bi ghîrè ni ñnõnj mbi aa bo bì hyssoj mmitè alæw ya a nî àñwà'ànè ya bo bì a nu bè bîtsim,

²⁰ ñswonjè ni mæ, “Alæw yù aa yî akàà ya mæ Nwî à le ñwàrè bu bo aà.”

²¹ A le ñkî mmitè alæw ya fya a nî nîtanj bo bì a nî ñjoo jya mæ bi le si mii Nwî ghu aà.

²² Tsi'î annù nîkonj, a ñjim nônjè, bi lògè aa àlæw nsî'î nî ñjoo tsim ghu mæ tâ ì laa, bæ mæ bi yi ñkî ntuu alæw saansè aa kaa bi wa'ă innù jî bi lî'inè.

Nîwo ni Kristo ni sî'itè ibî

²³ Maa ajàn a le ntigè ñku'unè mæ tâ bì si'itè a figè njoo jya jîi mæ i le ntswe a aburè aa tã tã ì laa manjè. Lâ ñjoo aburè jya jumbonj i bânjè ñlɔɔ aa àyoo mmà'anwî yîi mæ a bonj ntsyatè.

²⁴ Nlonj mə Kristo kaa le ηwa'ə kuu ηghèè a mûm ntánj mmà'a Nwĩ yĩ bi nanşə nĩ mbo, a bê bə figè ntánj mmà'anwĩ yĩ ànnù nĩkonj wa aa bê; à le mbânjè ñkuu ηghεε aa tsi'ĩ a aburə yumboj, mə yu tigə təə nĩ a nsi mi'i Nwĩ tsĩtsònj nĩ tsùsè àtú yĩ'inè.

²⁵ Kaa à le ηwa'ə kì ntswe nĩ ñka mfâ ìbìnú yĩ a mmà'a Nwĩ ghu aa a ηгаа ηгаа tsǒ mə ηgànjmà'a Nwĩ yĩ ηwè wa à le si kuu wa ntánj mmà'a Nwĩ, wa Adigə yĩ làà manşə, ilòò lòò, ñkii ñkuu nĩ àləə yĩ kaa à le ηwa'ə yĩ yu ηgànjmà'a Nwĩ wa bə aà.

²⁶ A le mbaa bə aa ma mùu ajàn bəə boj Kristo à le ntswe nĩ ñka nyə ηgĩ'i a ηгаа ηгаа, nloginə a noò yĩ mə Nwĩ à le nanşə mbi aà. Lâ tsǒ mə a bə laà aa, à le mfè'è ñzi aa tsi'ĩ ηgàà yĩ mǫùrè, fàa noò ñlwĩ'ĩnjim mə yu mà'ə Nwĩ nĩ ìbìnú yĩ i s'ĩ'ĩ ìbi bê.

²⁷ Tsǒ mə bə tswe nĩ ñkwò aa tsi'ĩ ηgàà yĩ mǫùrè a ti bə a njim tâ bì tso'otə misa'ə myaa aa,

²⁸ a ηgĩj ηgĩj Kristo yĩ bi le mfa yĩ aa ηgàà yĩ mǫùrè mə tâ à be'e ìbi bê bì ghà'atə aa, à ka tigə yĩ bú fè'ε a nĩ ηгаа jii i ywe'e ji baà, kaa wa'ə bù mǫ'ε nzi aa nlonj bê ànnù ìbĩ, àa yĩ fè'è aa a nyweensə bè bii mə bi yu'utə nii tsi'ĩ nĩ mǫnti myaa mitsim aà.

10

¹ Nlonj mə nòņsə a dī'ĩ aa bə ìliləj innù jĩ siginè jya jii mə i tswe nĩ ñzi aa, kaa ñki'ĩ nanşə ñdī'ĩ aa ìnnù jya mə i zĩ aa, kaa mbə ñjoo mmà'anwĩ jya mə bi tòò a atú àlòò àtú àlòò ñkwatə aa, kaa

mbə ki'ì bē bya mə bi yòntə a mbèε Nwĩ aa ghìrè tã bì bɔŋ mmànsə.

² A le mbaa bə maa ajàn bɔŋ bi leè ñwa'à kentə a ŋka ntòò aa ε? Mbə a bə mə ñgǎŋmà'a Nwĩ jya bi leè nte'ε nsi'i waa bi laa a ŋgaa yĩ mǎfùùrè, bɔŋ kaa ànnù yĩ bi yĩ tsu a si ŋgi'i a ntii bo bu mfa nlon ibi.

³ Lã a nĩ m̄buu mmà'anwĩ ma ghũ, bi bàŋnè ñwa'atə aa ìnnù jĩ bi nĩ àlòò nĩ àlòò.

⁴ Nlon mə kaa m̄bê àləə nu mbɔŋ bo bì yĩ mbi a wa'ǎ ibi bē si'itə ñlɔ'ɔsə.

⁵ A bē ñji'i ànnù yĩ mə, nòò yĩ mə Kristo, à le nzĩ fàa mbi aa à le nswon mə, “Njoo jii mə bi mà'à nòò ghu bo bì jii bi fa ni a mbo wò aa, kaa ò si lòò, lâ, ò nànsē m̄b̄h̄nu mfa a mbo mē.

⁶ Kaa ò si doritə nlon njoo jii mə bi tòò m̄ma'a nĩ gho ghu bo bì jii mə bi tòò nlon ìnnù jĩ bi aà.

⁷ Mè tigè n̄swon mə, ‘Wa mè zĩ mē a ŋghìrə ànnù yĩ mə o lòò aa m̄b̄ Nwĩŋgòŋ’.

A nĩ àjàŋ mə bi ñwa'anə mbi'i ŋgaa yà a mum n̄bù'ù ni àŋwà'anə nya aà.”

⁸ A le mfòò n̄swon mə, “Kaa ò si kòŋè kaa ŋki'ì k̄i ñdoritə nlon njoo jii mə bi mà'à nĩ gho ghu bo bì njoo jii mə bi fa a mbo wò, bo bì njoo jii bi tòò m̄ma'a nòò ghu aa, ni jii bi tòò nlon ìnnù jĩ bĩ.” (Bi fa ma jũ ñyonə aa nòŋsə.)

⁹ A le ŋkù'ùsə mə, “Wa mè zĩ mē a ŋghìrə ànnù yĩ mə o lòò aà.” A le mbwesə annù yĩ n̄tsyàmb̄i aa mə yu ləə yĩ mə a yon̄tə aà.

10 Nlon ηκòηê Nwĩ ma ya, bi s'ĩ mē yi'inè b'ĩnè laa, ntsya a nĵĩm ajàn yĩ mē bi le nlògē ibiinu Yesu Kristo mfa mma'a Nwĩ ghu ηgaa yĩ m'fùùrè aà.

11 Ngànḡmà'a Nwĩ ntsim a tēη ηgòη mītugē minjwi mĩtsim a adigē afà'a yu, òtòò nĩ òjoo mma'anwĩ jĩ mē kaa mbē ki'i innù jĩ bi s'ĩtè aa ηkwatē nĩ ògàà.

12 Là Kristo à le mmà'à Nwĩηgòη mbi'i innù jĩ bi nĩ àyoo mmà'anwĩ yĩ fùùrè, òtswe a nsye a mbèè nìkwε Nwĩ nĩ mà'à

13 ònyu'utē ni mē tā bì ghìrē ηgànκìbàà ji tā ì tigē mbē atetē mìkorē yi.

14 Nlon mē à lògē mē ayoo mmà'anwĩ yĩ fùùrè òsi'i bē ghu mē bì laa mbòη mǎḡsē òñkòηē.

15 Azwĩ Nwĩ a kī mbē àyēfē a mbo b'ĩnè a nĩ ònnù jĩ à le nswòη aà. A le mfòò òswòη mē,

16 “A nĩ àkàà yĩ mē ka wàrē bi'ibo aa a yulà mē mbē òjwi mà jya ì tsya, a swòη

Mmà'àmbĩ:

Mē ka òñ b'ĩnòḡsē ba a òtiì bo, ì kiì ηwà'ànē a atu bo.”

17 A bú ηku'usē mē,

“Kaa mē ka wa'ǎ innù jĩ bì jyaa bo bì ònnù jĩ mē bo le mfànsē aa bù òwa'atē”

18 Bi laa bē l'ĩnè ma juù ònnù bēη bòη kaa òji'ĩ ànnù a ηka òtòò òjoo mmà'anwĩ mbi'i innù jĩ bì kaa ì s'ì bú mbē.

19 B'ĩlĩm bà tsó mē b'ĩnè nǎḡsē mbii mē, b'ĩnè ka yĩ kuu wa mùm Adigē yĩ nǎḡsē laa òtsya aa a nĵĩm àlèη Yesu aa

20 à ɛ ɲa'a mǎnjǐ yǐ mǐfi yǐi mǎ à tswe ntǐi aa ntsya a ɲǐm àtsǎ'ǎ nyátǎ ya, la a bǎ mǎ, ntsya a ɲǐm ɲjyǎnú yǐ.

21 Tsǎ mǎ bǐ'inǎ tswe ni ɲgǎɲmǎ'a Nwǐ yǐ ɲkǎ'ǎnǎ yǐi mǎ a lǎntǎ ndǎ Nwǐ aa,

22 tǎ bǐ'inǎ yonǎ ɲkǎǎntǎ nǐ nǐi annǎ nǐɲkon, nluu nǐ àbǐintǐi, ni mǐntǐi mǐi mǎ bi ɛǎ ɲsi'i innǎ ǐi bi ghu aa, bo bi mǐbǐi mǐ nu mǐi mǎ bi ɛǎ ɲsi'i nǐ ɲkǐ yǐ làà.

23 Tǎ bǐ'inǎ tǎ'ǎ akǎrǎ yǐ'inǎ tǎ à tǐnsǎ a nǐ ànnǎ yǐi mǎ bǐ'inǎ bii mǎ bǐ'inǎ bǎ aa, nlon mǎ bǐ'inǎ zi mǎ Nwǐɲgǎɲ à ka lǎǎ ɲkǎ'ǎ yǐ.

24 Tǎ bǐ'inǎ zi ajǎɲ yǐi mǎ mbǎ bǐ'inǎ ka ndǐintǎ yǐ'inǎ bǐ'inǎ ni bǐ'inǎ a ɲka ɲkǎɲnǎ bo bi a ɲka ɲghǐrǎ innǎ ǐi sigǐnǎ.

25 Tǎ bǐ'inǎ tsuu ki bǎrikǎ a ɲka ɲghotǎ ntswe tsi'i tso mǎ bǎ bǐ mǎ'ǎ ghǐrǎ aǎ. Tǎ bǐ'inǎ bǎɲnǎ ɲka ɲku'usǎ ndǐintǎ nǐ yǐ'inǎ bǐ'inǎ ni bǐ'inǎ tsǐtsǎɲ ghulǎ mǎ Njwǐ Mmǎ'àmbi ya i kǎ'ù ɲzi aǎ.

26 Nlon mǎ kaa àyoo ma'anwǐ yǐ dǎɲ kaa a sǐ bú mbǎ a nsǐ'itǎ ǐbi ghu mǎ mbǎ bǐ'inǎ zǐ ànnǎ yǐi mǎ a ku'unǎ a ɲghǐrǎ aa, mbǎ ɲka ɲghǎǎ nǐ mǐbǐi a ɲghǐrǎ innǎ ǐi bǐ.

27 Ma mùu ajǎɲ a tigǎ mǐbǎɲnǎ mbǎ aa bǎ mǎ tǎ bǐ'inǎ ka mbǎ'ǎ nǐ ànnǎ ntsǎ'ǎntǎ mǐsa'a ya mǎ a ka yǐ zǐ aa bo bi mǎ'ǎ yǐ swǎrǎ ɲswǎrǎ wa yǐi mǎ i ka yǐ tǎɲ ɲgǎɲkǐbǎa Mmǎ'à mbi aǎ.

28 Nǎ yǐi mǎ à ɛ ɲwǎ nǎɲsǎ Moses aa, bǐyǎfǎ bi baa kǎ bi tarǎ bǎ fǎ'ǎ tǎ swon ajǎɲ mǎ bo yǎ aa bon bi zwitǎ yǐ, kaa ɲkǐ'i mǐlǐɲnǎ kǎ.

29 Nǐ wa'atǎ mǎ a ka yǐ tigǎ bǎ aa mǎ akǎ a

mbo nù yï mē à tsà'a a Mu Nwĩ aa ε? Mē à lògē aləə ya yï mē Nwĩ à le n̄wàrə akàà ghu, n̄si'i ibî yi ghu mē tâ à laa n̄i àyoo àdàṅè àdàṅè aa ε? A bēgìtè aa Azwĩ ibòṅ Nwĩ yá. Yïi ṅgì'i ì ka yï swèrə tsyàtè.

³⁰ Nlōṅ mē bĩ'inè zi yu wa yï mē à swōṅ mē, “N̄kwĩ'inè ànnù à n̄i ànnù yá mē ka kwi'inè.” N̄ki mbu nswōṅ mē, “Mmà'àmbi à ka yï tso'otè m̄isa'a m̄i bē bi.”

³¹ A n̄i ànnù yï swèrè n̄swerə a wò a m̄úm n̄bo Nwĩ yï mē à tswe nt̄i aà.

³² Wa'atè n̄i a noò wa yï mē à lèè n̄tsya aà, nòò wa mē n̄i le ṅkwèrə ṅkà'à Kristo aa, ṅgì'i yï n̄t̄i ì le ṅkuu a nu bù, lâ n̄i tswá n̄t̄i ghūu n̄tsya ṅgì'i yá.

³³ Bì le si bēgìtè n̄i ghūu ṅkii ndi n̄i ṅgì'i a nu bù a idigē m̄itaa, a n̄i b̄inòò b̄i m̄'ɔ a b̄āṅnè ṅghèε bu ṅghèε mbii ṅgì'i bu bì bē b̄i m̄'ɔ b̄ii mē bì le si yē mbuu ṅgì'i mà wa aà.

³⁴ N̄i le mbii a nyê ṅgì'i b̄i bì ṅgāṅatsaṅ; noò yï mē bì le ṅkwèrə ṅgòṅ n̄joo juu ts̄im aa n̄i le mbeentè ma ya n̄i n̄idorə n̄lōṅ mē n̄i le nzi mē n̄joo j̄i wè j̄ii mē ì tsya ma jya, j̄ii mē ì lwi'i n̄ìkōṅ aa ì ka yï tswe a mbo bù.

³⁵ Tsó mē a bē laa, tâ n̄i tsuu ataṅentīi yuu ló mà'àtè bē, n̄lōṅ mē a tswe n̄i m̄it̄ēṅnè m̄i wè.

³⁶ Nlōṅ mē n̄i n̄tswe n̄i tswe n̄i n̄tswânt̄i ghūu t̄á k̄i gh̄irə annù yï mē Nwĩ a lòò aa t̄á kwèrə ayoo yï mē à kà'a a mbo bù aà.

³⁷ “Nlōṅ mē a t̄igē tsi'ĩ m̄ú àt̄i noò

tâ yu wa yïi mæ à tswe nî nzi aa, tâ à zi. Kaa à ka wa'à bù ntigitè.

³⁸ Lâ ñù yïi mæ ànnù yi a tsinè aa, à ka tswe ntii a njim àbiiintii,

lâ mbè a swuntè akòrê yi mbii nî ñjim, bəə boŋ kaa mè ka wa'à bi'iyu doritè."

³⁹ Lâ kaa bi'inè si bê bii mæ bi'inè swuntè akòrê yi'inè mbwe aa bê. Bi'inè banə mbè aa bii mæ bi'inè tswe nî àbiiintii a nyweenə.

11

Abiiintii

¹ Abiiintii à ni nənşə nzi annù tâ à laa nloŋ njoo jii mæ bi'inè be aà, a mbii njoo jii mæ kaa bi'inè si yə aà.

² Nloŋ mæ a le ŋghirə abiiintii mæ tâ Nwiŋgòŋ à beentə bitsyàbimbii bi ŋgu'u.

³ Bi'inè tsya aa a njimə àbiiintii nzi mæ Nwi à le nənşə mbi yù aa ni nighàà ni. Ma la a bə mæ njoo jii mæ bi'inè yə aa, bi le nənşə aa ni njoo jii mæ bi'inè si yə aà.

⁴ A le ŋghirə abiiintii mæ tâ Abel à ma'a Nwi nî àyoo mà'anwi yïi mæ a le mbòŋ ntsya yi Kain aà. Nwiŋgòŋ a tigè mbeentə yi mæ à ni ñù yïi mæ ànnù yi a tsinè. Nwiŋgòŋ à le mbə ayefə yi nloŋ mæ à le ŋkwerə jii njoo mà'anwi jya aà, ka mæ à le ŋkwo aa, à burə ka ki ghàà a njim àbiiintii yi.

⁵ A le ŋghirə abiiintii mæ bi logə Enoch ñko'ò ŋghè ni ghu mæ tâ tsuu niwo ló yə. Bi le nlòò yi kaa ŋki'ì yə nloŋ mæ Nwi à le nlògè yi aà. Mbəŋ

tâ bì ka nlogè yi aa bì le mbeentə mə à ni nù yïi mə à ghìrə Nwĩ a doritè.

⁶ Abiintiĩ a bə tuu bə bonj kaa mbə nù tsù a wa'à ghìrè tâ Nwĩ à doritè, nlonj mə nù ntsim yïi mə a yòntè ñkoontə ni a mbèè Nwĩ aa, à tswe nì mbii mə Nwĩngònj à tswe ghu ntii ñkii ntənjə ni bə bii mə bi nanjə nloj nii aà.

⁷ A le ñghìrə abiintiĩ mə tâ Noah à bii ajàn yïi mə bì le ñwà'àsè yi nlonj innù jii mə à le mburə ti yə aa, nlogè noò ñkoo abanj yïi à le ñkuu ghu bo bì ñkwè'è yì ñyweenè aà. Ma mùu ajàn à le ñghìrè bì ññj isa'a a nù mbi a tigè mbə ñjindá bə bii mə ànnù yaa a tsinə ntsyá a ñjĩm àbiintiĩ aà.

⁸ A le ñghìrə abiintiĩ mə tâ Abraham à yu'unə wa noò mə Nwĩ à le ntwojə yi mə tâ à ghèè ñkwèrə abwenənsye yïi mə Nwĩ à le ñkà'à mə yu ka fa ghu mbo aà; à le mfè'è ñka ñghèè ka mə kaa à le ñki'ì adigè yïi mə yu ghèè ghu aa zì aà.

⁹ A le ñghìrə abiintiĩ mə tâ à tigè ntswe wa ññj àbwènə nsye ya mə Nwĩ à le ñkà'à aa tsi'ì tsó ñgñi, ñle ni a ni mĩntàn tsó Isaac ni Yakob, bii mə à le ñki mbə bə bii mə bì le ñki ñka'a abwenə nsye mà yù a mbo bo aà.

¹⁰ Nlonj mə à le si lòò njò'ò àla'a ya yïi mə ì tswe ññj tsənda, nù yïi mə a ghùrè aa, ni nù yïi mə à nanjə aa, a bə Nwĩ yumbənjè.

¹¹ A le ñghìrə ajàn yïi mə Abraham à le ntswe ññj àbiintiĩ mə Sarah à le tswe ni mu ka mə à le mbə àfirè, le bonj ilòô ji ì kì mē ntsya aà. A le mbii aa nlonj mə à le nzi mə nù yïi mə à le ñkà'à

aa, a lèê ñkà'â yĩ aà.

¹² A tigè mbè ajàn yĩ mə a ni nù yĩ m̀fùùrè yĩ à ti bə aa a tigè aa a ñkwo aa, bi le njwe ñgwè'è ghu i gha'a mbè tsi'ĩ tsǒ m̀njòn m̀ii mə mi tswe a aburə kè tsi'ĩ tsǒ àwan yĩ mə a tswe a aghəñə ñkì miyaa a ajàn mə kaa mbè bi wa'à sənə aà.

¹³ Bè ma bú bitsim bi le ñkwokə a múm àb̀iinti. Bo le ñkwokə a múm àb̀iinti ti kwerə àyoo yĩ mə bi le ñkà'à a mbo bo aa, lâ m̀banə nyə njoo mà jya i tswé a sà'a agha'à, lâ m̀bii mə bo tɛ'ɛ mbə aa b̀ig̀i, mbə batoo faa atu nsyè.

¹⁴ Nlon mə b̀è b̀ii mə bi ghàà ma mùu ajàn aa, bo ghìrə a laa mə bo lòo aa ala'a yĩ mə à nĩ àyaa aà.

¹⁵ Bo le baa ki lèə atú yaa ki wa'atə aa àbwènə nsyè ya mə bo le mmà'àtə aa bon bo le nlòo abwarə mbù m̀bii fu.

¹⁶ Lâ bo le m̀banə n̄tɛ'ɛ atú yaa bə nĩ àla'a yĩ mə a bon n̄tsyàtə ma yâ, m̀bè ala'a yĩ a tswe a aburə aà. A bə ànnù yĩ mə kaa Nw̄ngòn à si atu d̀irè mə mbè bi twonə yi mə à ni Nw̄i wàà nlon mə à n̄nsə n̄jò'ò àla'a yĩ n̄sig̀inè n̄ləə a mbo bo.

¹⁷ A le ñghìrə àb̀iinti mə tâ Abraham à logè mù yĩ Isaac mə yu tòo mmà'à Nw̄i ghu, wâ noò mə Nw̄i à le ñkwà'ànè yi aà. Nw̄i à le n̄lèə ñkà'à bo Abraham lâ a k̄i m̀bu m̀bii a ntòo njon mù yĩ yĩ mò'otə a mmà'a Nw̄i ghu.

¹⁸ Nw̄i à le n̄swon ghu mbo mə, “Mè ka tsyà aa a n̄j̄m Isaac i fa ñgwè'è yú mə mè kà'à aa a mbo wò.”

19 Abraham à le mbii mə Nwĩngòŋ mbə a yweensè bè ni nìwô ka mə bi kwô kwò aà. Là a ni mánjĩ yĩ mɔ'ɔ mbə bi swonj mə à le ŋki mbu ŋkwerə yi fu a ntsũ nìwô.

20 A le ghìrə abìintii mə tâ Isaac à niŋ mbɔɔnə a nu Jakob bo Esau nlonj innù jii mə i le mburə ti zĩ aà.

21 A le ghìrə abìintii mə tâ Jakob à niŋ mbɔɔnə a nu bɔɔ bi Joseph wa noò mə à le si kwo aa, ntigə ntunə ntswa afi yi mmii Nwĩ.

22 A le ghìrə abìintii mə tâ Joseph à ghaa annù ajàn mə baIsrael ka yĩ fè'ε a ala'a Egipto a noò yii mə à le si kwo aa, ŋki mfa ndi'i ajàn yii mə bi ka yĩ twinə yi aà.

23 A le nghìrə abìintii mə tâ ta bì Moses bo Nde yĩ tâ bì lɔ'ɔsə yi ni bisàn bi tarə a noò yii mə bi le njwe yi aà. Bo le nyə mə, a ŋkirə, mu wa à le mbə mbòŋ mû, kaa ŋki'ĩ nòŋsè nìfò wa bù m̀bɔ'ɔ.

24 A le nghìrə abìintii mə tâ Moses à tuu yi mə tâ bì tsuu yi ni mû Mfò Pharoah yĩ mąngyè ki twonə a noò yii mə à le ŋkwe aà.

25 A le mbàŋnə ntsɔ'ɔ mə yu ka kii bii ŋgi'i yii mə bi le si di a nu bè bi Nwĩ aà, ntsyatə a nyu'u ibòŋ yii mə ibi zĩ ni ghu, i bê ibòŋ yii i tsyă tsyà aà.

26 A le mbeentə mə a bɔŋtə a nyə ŋgi'i bo bì àdìrə atu nlonj Ayo'ò Nwĩ à nî àfù'ù yii a tsyatə njoo àtìndùu a ala'a Egipto nlonj mə à le nte'ε mi'i mi a ni m̀təŋnə mii mə mi ka yĩ zĩ aà.

27 A le nghìrə abìintii mə Moses à ma'atə ala'a Egipto kaa ŋki'ĩ alwintəŋə Mfò wa bɔ'ò; nlonj mə

à le ntswe nî àtànɛntii ñghɛɛ nî m̀bĩ tsi'ĩ tsò ñu yii à le si yə nî Nwĩngòŋ yii mə kaa bi si yə aà.

28 A le ñghìrə abiiintii mə tá à lɔginə annù Passa, ñswon mə tá bì tswerisə aləə ya a nì m̀intsù mi nda mə tá Angel nìwo wa tá à tsuu bitsyà bi m̀bĩ bi bɔɔ bi baIsrael bi mbànɛnè lɔ zwiṭə.

29 A le ñghìrə abiiintii mə tá baIsrael tá bì too Nkĩ miyaa yĩ bagitə wa tsi'ĩ tsɔ bi too aa nî ñsyɛ yĩ ñyoorê. Nòò yii mə baEgipto le nywiŋtə mə bi kii too aa, ñkĩ wa i sigə ñkoŋsə waa.

30 A le ñghìrə abiiintii mə tá ìwùgə ala'a Jericho jya tá ì wokə a noò yii mə baIsrael le mben ñkarisə ala'a ya ñjwi ji sàmbaà.

31 A le ñghìrə abiiintii mə tá bì tsuu akwàrə Rahab bo bì bə bii mə bi le ntii atu a mbo Nwĩ aa zwiṭə, nlon mə à le ñkwɛrə bĩtswɛrə bi baIsrael nî m̀bɔɔnê aà.

32 M̀a bu ñghèè nî m̀bĩ ñka nsəŋtə aa ɛ? Kaa Nòò à sì tswê a mbo mə a ñghàà ànnù nlon Gideon, Barak, Samson, Jephah, David, Samuel, bo bì ñgǎntoo Nwĩ.

33 Nlonə abiiintii bo le mmà'a ntsò bo bì itoo itoo ntsya waa. Bo le ñghìrə annù yii mə a tsinə aa, ñki ñkwɛrə annù yii mə Nwĩ à kà'à aà. Bo le ñkutə m̀intsù mi naàŋgwyè,

34 m̀bwɛtə m̀imɔ'ɔ m̀i tii, ñki ñkhə kaa bi wa'à waa nì munwĩ ñtsò zwiṭə. Bo le mbə iborəkə njoo là ñtigə mbəŋ mbə bitii bi bə ñtigə mbə tsi'ĩ ñgǎnmà'á ñtsò jĩ tii, ñgha'a ntsũ ntsó itò.

35 Ntsya a njimə abiiintii bi le nyweensə bilim bi bāŋgyè bii mə bi le ñkwokə aa mfa a mbo bo.

Bĩ mɔ'ɔ bi le si yə ŋgi'i bi ghə bi mà'atè waa bo tuu tã i kwo a mûm ñgi'i i yĩ tigə bú yweenə i tswe nĩ ñtswéntì yĩ mə i bɔŋ ntsyatè aà.

³⁶ Bi le si wye nĩ bĩ mɔ'ɔ, ñghɔɔ ni bĩ mɔ'ɔ, ñkoo bi mɔ'ɔ ni àtsaŋ, nlògè ñghɛɛ ni bu a ndàtsaŋè.

³⁷ Bi le ntumntə bĩ mɔ'ɔ nĩ ñgò'ò, ñkwyɛ bĩ mɔ'ɔ ìtìi baa, ñzwitə bĩ mɔ'ɔ ni munwĩ ñtsò. Bĩ mɔ'ɔ bi karè ñwɛ'ɛ nĩ ñgùu mbinjèrè bo bi jĩ mbindɔŋè. Mbə ŋaŋàm̄fumə, bi tso'ò ni àkòrè yaa, ñdi nĩ ñgi'i a nu bo.

³⁸ Kaa m̄bi yù i le ŋwa'á a mbo bo ku'ùnə. Bo tigè ñghaa ntsiŋə ñkarə ni a nta'a miwèè mi wèè tsi'i tsò bə bii bi ñkhə ntsò. Nle ni a itu m̄nta'a bo bĩ a mûm ìbù'u ŋgoo bo bi m̄mborə a nsyê.

³⁹ Ma buù bə bi le mbeentə waa mə bi le nluu nĩ àbiintiì, la kaa bo le ŋwa'á ìnnù jii mə Nwĩ à le ñkà'à a mbo bo aa kwerè

⁴⁰ ñlɔŋ mə Nwĩ à le ntaŋtə ataŋtè yii mə a bu mbòŋ ntsya ma ya aa a mbo bĩ'inè, mə bo ka yĩ kii kɔ'ɔ luu tsi'i bĩ'inè nìbò bitsimè.

12

Nwìŋgòŋ Taà yì'inè

¹ Tsi'i tsò mə bĩ'inè tswe ni ñnòò b̄yɛfə bi karisè yi'inè aa, á bĩ'inè ma'atə ŋgòŋ ìnnù tsim jii mə mbə i kiŋè m̄anjì a mbo bĩ'inè aa, bo bi ñgòŋ ìnnù jii bi ìtsim jii mə i lìgìnè ñtiŋnə ni a nu bĩ'inè aa, ŋgaansə mīt̄ī mi'inè, ñtaŋ ntiì, ñka ñkhə ñikhè nii mə ni tswe a mbii bĩ'inè aà.

² Tã bĩ'inè tɛ'ɛ mi'ĩ mĩ'inè a nu Yesu yii mə àbiintiì yì'inè a le nlògìnè ghu nu ñki nlwi'isə ghu nu aà. A le mbii ñgi'i ñkwo a ati bàŋnè

bàṅṅnè kaa ṅki'ì nì àdìrè atu yïi mē àti bàṅṅnè
 bàṅṅnè a lè si zǐ nì yu aa bɔ'ò. Nlɔṅ mē à lè nzi
 nidorè nì wè nīi mē nì lè si yu'utè nīi aà. Tsítsòṅ
 à tìgè ntswe a mbèè ñìkwèè Nwĩ yïi mē à ṅàṅṅnè
 a aburè aa nī mà'à.

³ Naṅsə ṅwa'atè ñ mbuu ṅgi'ì yïi mē à lè nyè
 aa, nī mbuu kíbaà yïi mē ṅgáṅghìrê ìnnù jì bì i
 lè si bàà nīi ghu aa, maa ajàṅ, tâ nì tsuu lǒ kaa, i
 swùṅtə akòrê yuu i bìi nī ñjìm bē.

⁴ A ajàṅ mē bu bì ìnnù jì bì i to aa, kaa nì burè
 tì to ṅghèè ñywe'e a adìgè yïi mē mbè nì saansè
 àlèè yuu ghu.

⁵ Nì lǐ'ìnè mē a adì'itè ya yïi mē Nwĩṅgòṅ a fa
 nì a mbo bù tsǒ bɔò bi nswonə nì mē,
 “Mũ ghà tsuu kí tsa'a ajàṅ mē Mmà'àmbi a
 mìrìsè nī gho aa bē.

Tsuu lǒ kí swùṅtə akòrê yo i bìi nī ñjìm mē mbè
 a ka ntsisè nī ghô.

⁶ Nlɔṅ mē Nwĩṅgòṅ a tsisè aa bè bìi mē à kòṅè
 aa,

ṅkii nnìṅṅè nī ṅgi'ì aa a nu bè bìi mē à lògè mē à
 nì bɔò bi aà.”

⁷ Nì tswa ntii ghuu a nī ajàṅ yïi mē Nwĩ a
 mìrìsè ghuu aà, a lèntè nī ghuu aa tsi'ì tsǒ bɔò
 bi. ṅgi'ì yïi mē nì yè aa i dǐ'ì aa mē Nwĩṅgòṅ a
 mìrìsè ghuu aa tsi'ì tsǒ bɔò bi. Kè mu yǐ tsù à
 tswe ghu yïi mē taà yǐ à si mìrìsè aa ε?

⁸ Mbè bì tsuu ghuu kí mìrìsè tsi'ì tsǒ ajàṅ mē
 bì kii mmìrìsè bɔò bí mɔ'ɔ aa, bəə bon kaa nì sǐ
 bɔò bi naṅsə mbə; bon nì bə aa bɔò bi tǐ tà.

16 Tâ nù nì bù ghùù yí mò'ò tâ tsuu lõ bə nù àtsùùrè kè tsó nù yíi mə à si Nwí bɔ'ò aa tsi'í tsó Esau yíi mə à le fèe abwarè yi tsó ndí mu, ñkwerə miji mi ñgaà mò'ò ghu aà.

17 Nì zi mə à le mbə a ñjìm aa a bù ñka nlɔɔ mə yu tswe nì mbɔɔnê taà yí, lâ bi le mfurə yi nlon mə kaa mánjì yíi mə mbə a kwensə ànnù yíi mə à le ñghìrè aa kaa à le ñkí'í bē ka mə à le si yè'è nì mlàà a mi'í yu aà.

18 Kaa nì sì zì aa tsi'í tsó baIsrael le nzì, a mbèe nta'a yíi mə mbə bi wa'à mòntè, i khí nì mò'ò; a múm mfii ìdìgè, bo bì ìdìgè buurè bùùrè, nì àfisè yí tì,

19 bo bì ñjì n-tàn, nì ñjì nù. Nòò yíi mə bə bya le nyu'u ñjì ya aa, bo le mbɔ'ò ntigə mbu'u nì mbo nswon nì mə kaa bo si bù ñkɔɔn a nyu'u tâ bì swon ntoo yí mò'ò a mbo bo.

20 Nlon mə ñdì'í jìi mə bi le mfa a mbo bo i swonè nì mə, “Mbə a tɛ'ɛ mbə tsi'í nàà mə ì mòntè nta'a wa aa, bì tumntè ñzwitè!” i le ntì si'í.

21 Ìdìgè i le nswèrè si'í si'í, Moses a tigè nswon mə, “Mə tsìgìnè nì nìbɔ'ò.”

22 Lâ nì baɲnə nzì aa a Nta'a Sion, bo bì a njo'ò àla'a Nwĩngòn yíi mə à tswe ntì aa, Yerusalem yíi mə à tswe a aburə aa, nì bìangel a ñkam nì ñkàmè bii bi ghotə ntswe nluu nì nìdorə aà.

23 Nì zi aa a nì ñghòtê yíi mə à nì yí bɔɔ bi Nwí bi ntsyàmbíi bii mə bi ñwa'anə mìkúm myaa a aburə aà. Nì zì aa a mbo Nwĩngòn yíi mə a sa'a

ɲù òtsìm aa, bo bì a mbô ìzwĩ bê bïi mə bi ghìrə innù jïi ì tsinə, mbə bê bïi bi kwi ɲkɔ'ɔ nluu aà.

²⁴ Nì zĩ aa a mbo Yesu yïi mə à zi nî àkàà yí fii ya aa, a nî àləə yïi mə bi mitə a ghaà òzi nî ìbòŋ yïi ì tsyatə yi aləə Abel aà.

²⁵ Tâ nì ka ntsyəsə ghuu òtsuu lõ tuu ɲjï ɲù wa mə a ghàà aa bê. Bè bïi mə bi le ntuu ɲjï ɲù wa mə à le si ghàà ɲwa'asə nî waa fàa nsyɛ aa kaa bi le ɲki'ì àjàŋ yïi mə mbə bi khê zĩ. Mbə bi'inè yí òtigə ɲkhə aa mə akə mə mbə bi'inè tuu ɲjï ɲù wa yïi mə a ghàà òlo a aburə aa ε?

²⁶ Njï Nwĩ ya, ì le òtsìgə nsyê òtsìm maa noò. La tsĩtsòŋ à kà'à mē mə, “Mè ka kù'ùsə bú tsìgə mbĩ, kaa wa'a ts'i'ĩ ònsyɛ yuyu tsìgə, mə ka kii tsìgə aburə ghu bò'ò.”

²⁷ Nìghàà nya mə à swon mə, “Mè ka kù'ùsə bú tsìgə aa,” nì nanşə ndi'ì nì mə ɲjoo jïi mə bi le nnanşə aa, bi ka tsìgə lò'òsə tâ jïi mə mbə bi wa'à bù òtsìgə aa tâ ì tigə ntswe.

²⁸ Tâ bì'inè ka mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ òlon mə ànnù nifò ya yïi mə bì'inè kwɛrə aa, kaa mbə bi wa'à bù òtsìgətə. Tâ bì'inè ka mfa mbi'ikə ɲkii ɲgha'asə Nwĩ nì mânjï yïi mə à bɔŋ ghu mbo aa, ɲghu'usə nii ɲkii mbɔ'ɔ,

²⁹ òlon mə Nwĩŋgòŋ yi'inè à laa mbə mɔ'ɔ yïi mə ì tòɔ ɲjoo aà.

13

¹ Nì ghìrə tâ àkòŋnə yuu tsò bɔɔ bi ma tâ à ka ɲghɛɛ nî mbïi.

² Nì kii ñka ñwa'atə a ñkwere bìgì a mila'a bù, ñlon mə bə bî mɔ'ɔ bi lɛɛ ñkwere baangəl a mila'a bo ti zî.

³ Nì ka ñwa'atə bə bii mə bi tswe a atsan aa, tsɔ a tswè bǔ bo ghu; ñkii ñwa'atə nî bə bii mə bi dǐ ñgi'i a nu bo aa ñlon mə mbə a kî mbə bu.

⁴ Tâ bə bî tsim tswa annu ñyɔ'ɔ nî àghu'usè, ñtsuu nî ñsɨŋ a kuu ñyɔ'ɔ kî zî; ñlon mə Nwî à ka yǐ ñɨ isa'a a nu ñgàŋatsùurè bo bî ñgàŋajirè.

⁵ Nì tsuu annu ñkabə i lɔgə tɛ'ɛ a mbii, nì ka mbii nî mə njoo jii mə nì tswe nî ju aa i ku'unə a mbo bù; ñlon mə Nwî à laa nswon mə, “Kaa mbə mə wa'à ghuu m'è kaa ñwa'à ghuu kî ñləə tâ nì tswe tsi'i tì ayòò”

⁶ Mbə yǐ mə a bə maa ajàn aa, mbə bǐ'inə tigè nswon nî àtànəntii mə, “Mmà'àmbi à nî ñgàŋkwetə ghà, kaa mə ka wa'à kà mbo'ɔ; mbə ñu misòn a ghirè àkə a nu mə aa ɛ?”

⁷ Nì ka ñwa'atə bĩtsyàsə buu, bya bii mə bi lɛ nswon ñighàà nî Nwî a mbo bù a mbii mbii aà; nì wa'atə a ajàn mə ntswəntii yàà i lɛ mbə aa, ñka ñje'esə nî àbiiintiŋ yaa.

⁸ Kaa Yesu Kristo à si kwensə, àa tsi'i ñgǐŋ ñgìn a ajàn mə à kì bə a yɔɔ aa mə à bə sii, i lɔ kii bə a yɔɔ, i lwǐ'i ññkonè.

⁹ Nì tsee mà'atə tâ bə ka mbwe'esə ghu nî innu mbuu mbuu jǐ fii jii mə i sǐ ku'unè aà. A baŋnə ñku'unə aa mə tâ mǐntii muu ka ñkwere mǐtii a nî ìbòn Nwî kaa ñki'i bə a nì mǐjǐ bə. Nlon mə

ajàṅə mə bǝ yòṅə bînòṅsə nlonṅ mijì aa kaa a burə tì waa nî ànnû tsu kwetə bə.

¹⁰ Bǝ'inə tswe nì m̀buu nìkentə nì m̀'ɔ nì mà'a Nwǝ yǝ m̀'ɔ; ṅgǝṅmà'a Nwǝ jǝi mə i fà'ə wa m̀m̀m̀ ǹtànṅ yǝ lwèn wa yǝi nì tswe ghu aa kaa i s̀i nî àdà'ə tswé a nǝjì àyoo yǝi mə bǝ tɔɔ ghu aà.

¹¹ ṅgǝṅmà'a Nwǝ yǝi ṅwè wa a kuu aa tsi'i nì àləə naà ya mə bǝ wa m̀ma'a nî Nwǝ ghu nlonṅ ibi bə aa wa adigə yǝ Nànṅsə Nlaa, m̀baṅṅə mbè'è nî m̀bà ya mfè'è wa baligə ǹtɔɔ nì a abεε.

¹² A ki mbə ṅgǝṅ ṅgǝṅ a ajànṅ yǝi mə bǝ lε ǹlògè Yesu m̀fè'ε nì ghu a m̀m̀ baligə a yè ṅgi'i bǝ zwitè yi mə tá à ghìrə bə bǝ laa m̀aṅsə ǹtsya a nǝjìm̀ àləə yi.

¹³ Maa ajànṅ a ku'unə mə tá bǝ'inə fè'ε a m̀m̀m̀ baligə ṅghεε ǹtsi'i yi tǝ kǝi kwεrə mbəgətè ya yǝi mə bǝ lε mbəgətè yi ghu aà.

¹⁴ Nlonṅ mə kaa bǝ'inə s̀i nî ǹjò'ò àla'a yǝi mə a lwi'i ǹṅṅkoṅ aa faà tswé, m̀baṅṅə ǹlòò aa ya mə a ka yǝ zǝ aà.

¹⁵ A ku'unə mə tá bǝ'inə tigə ǹtsya aa a nu Kristo, m̀fa nî àyoo m̀m̀a'a Nwǝ yǝi mə à nì agha'asə aa, a ṅgòṅ b̀inòò b̀ìtsim̀, a m̀bo Nwǝ, m̀bə agha'asə yǝi mə a fè'ε a ghoṅ ǹtsù bə bǝi mə bǝ swonṅ nî annǝ ḱkùm yi aà.

¹⁶ Nì tsuu lǝ'inə a ṅka ṅghìrə ìbòṅ bo bǝ a ṅka nyàtə ṅjoo jǝi mə nì tswe nì ju aa, ǹlonṅ mə ṅjoo m̀m̀a'anwǝ ma jù i b̀òṅə nî Nwǝ.

¹⁷ Nì ka nyu'unə b̀ìtsyàsə buu ṅki ṅka ǹyoṅə nî ìnnù jǝi mə bo swonṅ aà; ǹlonṅ mə bǝ bε nì ànnǝ ǹtǝi yuu, ṅki ǹtswe nî àjàṅ yǝi mə bǝ ka yǝ fa akwǝ'i a ǹsi mi'i Nwǝ ǹlonṅ ṅgaa yùù aà. A bə

ñji'i ànnù yïi mē a ku'unē mē boŋ ni ghìrē bo fa'à nì àfà'á yaa ni nìdorē, nloŋ mē bo bē ki fà'à bē nì àjəŋnē boŋ kaa a ka wa'à ghūu kwetē.

¹⁸ Nì ka ntsa'atē nì Nwí ñwa'atē nì yi'i, ñloŋ mē bí'í zi mē ntìi yi'i i laa a nì ànnù yïi mē bí'í fà'a aà. Bí'í lòò mē bí'í ki ghìrē ìnnù tsìm jii mē i tsinē bē bō'otē aà.

¹⁹ Mē bu'u mbo a mbo bù tsi'í nàtìi mē nì bē ki nanse tsà'atē Nwí boŋ à ka ghìrē mē wanse mbù mbii fu a mbo bù.

²⁰ Tá Nwíngòŋ mbòòŋ yïi mē à le ñghìrē Mmà'àmbí yi'inē Yeso a bú mbiiinē a niwo aa, yu wa mē à ni ñgàŋmbēmbi yí ñwē aa, nì àlèè yi yïi mē bí le ñwàrē àkàà yïi mē a lwi'i nñkoŋ ghu aa,

²¹ tá à fa njoo jì siginē tsìm jii mē ni lòò aa, ta tá nì ka ñghìrē ìnnù jii mē Nwí a lòò aà. Tá à gheε nì mbii ñtigē fà'à nì ìnnù jii mē a kòŋè aa a nu bù ñtsya aa a njim Yesu Kristo, yïi mē ñgha'a nìtsim ka tigē zì ghu mbo i lwi'í nñkoŋè aà. Amen.

²² Mē bu'u nì mbo a mbo bù mbá bilim bá, mē tá nì kwerē ñghàà nì adi'itē nú siginē, ka mē mē ñwà'ànē ni ghu'utē aà.

²³ Mē lòò mē tá nì zi mē bí fi'isē mē mumaà yi'inē Timoti a ndatsaŋ. Mē yu'utē aà yi, à bē wanse zì boŋ bí'iyu ka tigē zì bitsim a mbèε bù.

²⁴ Nì tsa'atē bitsyàsē buu bitsim bo bí bē bí Nwí bitsimè. Bilim bí'inē bíi mē bí tswe a Itali aa bí toò àtsà'atē a mbo bù bitsimè.

²⁵ Tá ìbòŋ Nwí tá ì tswe a mbo bù bí tsimè. Amen.

Bafut
Bafut: N̄toò Kristo yî N̄sigìnè: mìkàà yî mfiì New
Testament

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bafut

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Apr 2025 from source
files dated 26 Apr 2025

5d039b4a-c9a1-50b1-8a61-176cf48aa271